

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆ - ೧೬೬
ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ - ೭೯
ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ ಮೈಸೂರು ಕೇಂದ್ರದ
ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು

ಭವನದ ಗ್ರಂಥ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಾಲೆಯ
ಮೂಲ ಸಂಪಾದಕರು
ಆರ್. ಆರ್. ದಿವಾಕರ್
ಎಸ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಮಂಡಳಿ
ಲೀಲಾವತಿ ಮುನ್ಷಿ - ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ
ಕೆ. ಕೆ. ಬಿರ್ಲಾ - ಸದಸ್ಯರು
ಎಸ್. ಜಿ. ನೇವಾತಿಯ - ಸದಸ್ಯರು
ಬಿ. ಎಚ್. ದವೆ - ಸದಸ್ಯರು
ಎಸ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್ - ಸದಸ್ಯರು

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ

ಎನ್. ರಾಮಾನುಜ - ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
(ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಕರ್ನಾಟಕ)

ಎಚ್. ಎನ್. ಸುರೇಶ್
(ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು)

ಡಾ. ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ
(ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಮೈಸೂರು)

ಆನೋ ಭದ್ರಾ: ಕೃತವೋ ಯನ್ತು ವಿಶ್ವತಃ
(ಎಲ್ಲ ಸದ್ವಿಚಾರಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಬರಲಿ)
-ಯುಗ್ವೇದ, I ಲ್ಕ-೧

ಮೂಲ
ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ
ಅನುವಾದ
ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮತ್ತು
ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಮೈಸೂರು

Upanishattugalu: Kannada translation of *Upanishads* : **C. Rajagopalachari;**
Kannada translation by **Prof. T.S. Venkannayya;** Editor-in-Chief: **Dr. Pradhan
Gurudatta;** Editor of the series: **Dr. A. V. Narasimha Murthy;** Published
under the joint auspices of **Kuvempu Bhasha Bharati Pradhikara,** Kalagrama,
Jnana Bharathi, Behind Bangalore University Campus, Mallattahalli, Bangalore
- 560 056, and **Bharatiya Vidya Bhavana,** Mysore; Published by **P. Narayana
Swamy,** Registrar, Kuvempu Bhasha Bharathi Pradhikara; 2013; Pp. xxiv + 56.
Price : Rs. 10/-

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ
ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

© ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಮತ್ತು
ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಮೈಸೂರು

ಮುದ್ರಣ : ೨೦೧೩
ಪುಟಗಳು : xxiv + ೫೬
ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧೦/-

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕಲಾಗ್ರಾಮ, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆವರಣದ ಹಿಂಭಾಗ

ಮಲ್ಲತ್ತಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೫೬

ದೂ. : ೨೩೧೮೩೩೧೧, ೨೩೧೮೩೩೧೨

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ : ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ಸ್

ಮುದ್ರಕರು :

ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್ಸ್

ನಂ. ೬೯, ಸುಭೇದಾರ್ ಭದ್ರಂ ರೋಡ್

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೨೦ ದೂ : ೨೩೩೪೨೨೪೪

ಮುನ್ನುಡಿ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿವಿಧ ವಿದೇಶೀ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಲೇಖಕರ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಇತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲೇಖಕರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರಚನೆಗಳ 'ಸಂಚಯ'ಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕುವೆಂಪು, ಪುತಿನ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರ ಸಂಚಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತೀ ಸಮ್ಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರ ಸಂಚಯಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಮೆ-ಗರಿಮೆಗಳು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಲಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ 'ಪುಸ್ತಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ' ಮಾಲೆಯ ೨೫ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಹೊರಬಂದಿದ್ದು, ಇನ್ನೂ ೨೫ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸದೃಶವಾಗಿರುವ 'ನಾಗರಿಕತೆಯ ಇತಿಹಾಸ'ದ ಸಂಪುಟಗಳು ಹಾಗೂ ಜೆ.ಡಿ.ಬರ್ನಾಲ್ ಅವರ 'ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ' ಸಂಪುಟಗಳು ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಹೆಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡದ್ದಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. 'ಭಾರತರತ್ನ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್' ಅವರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಯೋಜನೆ,

ಇನ್ನೂ ಅನುವಾದಿತವಾಗದಿರುವ ಅವರ ಇತರ ಸಂಪುಟಗಳ ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಟಣೆ, 'ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿ'ಗಳ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ, ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮೈಲಿಗಲ್ಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿವೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬಹುಮುಖೀ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿರುವುದೂ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು, ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 'ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ' ಎಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು - ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನತೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಿ ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

(ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ)

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಉಮಾಶ್ರೀ

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ,
ವಿಕಲಚೇತನರ, ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ
ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರು

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

ಸಂದೇಶ

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಇದು ವಿಜ್ಞಾನ - ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಮಹತ್ವದ ಮೌಲಿಕ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಿತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವುದು ತುಂಬ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೇಂದ್ರವೆಂಬ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಲಭಿಸಿರುವುದು ಗೌರವಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನೆಲ-ಜಲಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಈಗಾಗಲೇ 'ಕಾವೇರಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣದ ತೀರ್ಪಿನ' ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದು, ಈಗ 'ಕೃಷ್ಣಾ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣದ ತೀರ್ಪಿನ' ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತರಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

(ಉಮಾಶ್ರೀ)

vi

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಬಸವರಾಜು, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.
ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ

ವಿಧಾನಸೌಧ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೧

ಹಾರೈಕೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಆಶಯದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಬಲ್ಲಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇತರ ಯಾವ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಹೊರಬರದೇ ಇರುವ ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ 'ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಥೆ', ಜೆ.ಡಿ. ಬರ್ನಾಲ್ ಅವರ 'ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ'ದಂಥ ಮಹತ್ವದ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರ ಮಹತ್ವದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಚಯಗಳನ್ನೂ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದೂ, ನಾಡಿನ ಇತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತಿರುವುದೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತರುವಂಥ ಸಂಗತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಆಂಶಿಕ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗದಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇತರ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತನ್ನನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗಳ ಅನುವಾದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಇಂಬುಕೊಡಲಿರುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಸಂಶೋಧನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಆದರ್ಶ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯಲೆಂದೂ, ಹೊಸ-ಹೊಸ ವಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲೆಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

(ಬಸವರಾಜು)

vi

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕೆ.ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.
ಆಯುಕ್ತರು
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ 2005ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದರ ಹಾಗೂ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಹಾಗೂ ಮಾನವಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದು ಈ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಕವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು, ಭಾಷಾಂತರದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಈ ಧ್ಯೇಯಗಳ ಅಂಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿಯೂ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೊರತಂದಿರುವ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ತುಂಬ ಮಹತ್ವದವೇ ಆಗಿವೆ. ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ 'ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಥೆ', ಜೆ.ಡಿ.ಬರ್ನಾಲ್ ಅವರ 'ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ' ಸಂಪುಟಗಳು ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಗೆ ಗೌರವಪ್ರಾಯವಾದ ಕೃತಿಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಸಾಹಸವನ್ನು ಭಾರತೀಯಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಆಗುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೀಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಾರತರತ್ನ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಇತರ ಸಂಪುಟಗಳ ಹೊಸ ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಯೋಜನೆ, ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ, ಪಂಡಿತ್ ದೀನ್ ದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದದ

ಯೋಜನೆ, ಕೃಷ್ಣಾ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದವು ಹೊಸ ವಿಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿವೆ.

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೊಡನೆ ಜಂಟಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು, ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲ ಹೆಮ್ಮೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಿ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

(ಕೆ. ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ)

ಪೀಠಿಕೆ

ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ. ಕನ್ನಡದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವರಕವಿಗಳಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಂದಲೇ ಯುಗದ ಕವಿ, ಜಗದ ಕವಿ ಎಂದು ಕೀರ್ತಿತರಾಗಿದ್ದಂಥವರು. ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಮಹಾಚೇತನವೂ ಅವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಅವರದಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯವರೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಬಹುತೇಕ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವರದಾಗಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಈ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಅರಸಿಬಂದುವು. ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೂ ಅವರು ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ-ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಿರಿಮೆ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವೊಂದನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ' ಸೇರಿದಂತೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಪುಸ್ತಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಂಥ ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿಯಂಥ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಹೈಮಾಚಲೋಪಮೆ ಸಾಧನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಅದು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲ ರೂಪಾರಿ ಪ್ರೊ. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ ಅವರು. 'ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ'ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಈಗ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ 'ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ'ದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ-ವೈವಿಧ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿವೆ. 'ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ' ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಚಾರ-ಪ್ರಸಾರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮೀಸಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರದೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಮೆ-ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವ, ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಮಹದಾಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಾಂಟ್ ಅವರ 'ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಥೆ' ಹಾಗೂ ಜೆ.ಡಿ. ಬರ್ನಾಲ್ ಅವರ 'ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ'ದಂಥ ಕೃತಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಆವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ,

ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂಥ ವಿಚಾರ-ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಡಾ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ (ಸಂಪುಟ ೧ ರಿಂದ ೧೪) ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಕೃತಿಗಳ (ಸಂಪುಟ ೧೫ ರಿಂದ ೨೨) ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ, ಕಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಜಲವಿವಾದದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ, ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಆಯ್ಕೆ (ಸಂಚಯ) ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಅನುವಾದ - ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ ಮೈಸೂರು ಕೇಂದ್ರ ಡಾ. ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿ ಅವರ ದಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿದ್ವತ್ ಸಮುದಾಯದ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಿಯರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವ ಅದರ ಮಾಲಿಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅದರ ಬದ್ಧತೆಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. 'ಭವನ್ ಬುಕ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ' ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೋಧಪ್ರದವಾಗಿರುವಂಥ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲಾಗಿದೆ. ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾದರೂ ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಹೊರತರುವ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದು ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಭಾಗೀದಾರಿಕೆಯ ಈ ಸಲಹೆಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವೂ, ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕವೂ ಆದ ರೂಪವನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ ಮೈಸೂರು ಕೇಂದ್ರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಎನ್. ರಾಮಾನುಜ ಅವರಿಗೂ, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎನ್. ಸುರೇಶ್ ಅವರಿಗೂ ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾಲೆಯ ಮೊದಲ ೨೫ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ವರ್ಷ ಇನ್ನೂ ೨೫ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಇವು ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿರುವ ನಾಡಿನ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ, ಸಂಪಾದಕರಾದ ಡಾ. ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೆ, ಕರಡು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿರುವ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೈತೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಪಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿರುವ ಮೆ|| ಮಯೂರ ಪ್ರಿಂಟ್ ಆಡ್‌ನ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಕುವೆಂಪು ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬

ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಅರಿಕೆ

ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಕೆ. ಎಂ. ಮುನ್ನಿಯವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭವನ್ ಬುಕ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇವು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಅನೇಕ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಾಲ್ಕಾರು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಈಗ (ದಿವಂಗತ) ಡಾ. ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು; ಅವರು ಅನೇಕ ಸೂಚನೆ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖಕರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಪರಿಚಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಓದುಗರಿಗೆ ಆಗುವಂತೆಯೂ ಆಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಹಾಗೂ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ದಸ್ಮೂರ್ ಅವರು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನಗಳ ಎಲ್ಲ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎನ್. ಸುರೇಶ್ ಅವರು ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರು ಈ ಕನ್ನಡ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಭಾರತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ ಅವರು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ೨೫ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಈ ವರ್ಷ ಇನ್ನೂ ೨೫ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಶೀಲತೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಅವರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಪರವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇದು ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ ಅವರ *Upanishads* ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ. ಇದನ್ನು 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಎನ್. ರಾಮಾನುಜ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಎ. ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಮೈಸೂರು
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಕುಲಪತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬುಕ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು. ಇದು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ ಆಗಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಳವಾದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ೫೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕವೂ ೨೦೦ರಿಂದ ೨೫೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟಿದ್ದು, ಇದರ ಬೆಲೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮಲಯಾಳಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ರೀತಿಯ ೯೦೦ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನ ಹಾಗೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ವಿದ್ಯಾಭವನವು ಇದನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಮೂಲ ಗುರಿ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ರೂಪ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಘನತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ; ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ; ಜೀವನ ಕಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸಾಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವನು ದೈವದ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿ.

ಪ್ರಪಂಚ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಮಗೆ ಬೋಧಿಸುವಂತೆ, ಇನ್ನಾವುದೂ ನಮಗೆ ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ತೋರಲಾರದು.

ಆದುದರಿಂದ, ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಗೌರವಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಈ ಗುಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಹಿನಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬಂದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾರತದ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬುಕ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯವರ 'ಮಹಾಭಾರತ' ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸುಯೋಗ; ಎರಡನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಇದರ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ, ಖ್ಯಾತ ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿದರೂ ಆದ ಎಚ್. ವಿ. ದವೆಯವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರದು ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಶತಮಾನಗಳಾದ ನಂತರವೂ ನಾವು ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಬಹುದು. ಯಾರಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ, ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮದ ಆಳ ಮತ್ತು ಎತ್ತರ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ; ಅಂತಹವರು ಜೀವನದ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ವೈಭವದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಭಾರತವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವಲ್ಲ; ವೀರ ರಮಣಿಯರ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ಕೆಲವರ ಮಹಾಗಾಥೆ, ಜೀವನದ ಗುರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯವದು; ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ; ಅದೊಂದು ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಮಾನವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಚಿಂತನೆ; ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ತಿರುಳು ಗೀತೆ. ಇದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಉದಾತ್ತವಾದ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥ: ಇದರ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯದ ದರ್ಶನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಶ್ವದ ಜನ ತಿಳಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಭವನದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ನೀಡಿರುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನು ಮನಸಾರೆ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೆ. ಎಂ. ಮುನ್ನಿ

ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನುಡಿ

'ಉಪನಿಷತ್'ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ನಡುವೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಯಾರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಾವು 'ಉಪನಿಷತ್'ಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವೆವೋ ಅಂತಹ ಋಷಿಗಳು ವಿಜ್ಞಾನದ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆಯೇ ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಂಶಯದ ಮೂಲಕ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತರಗಳು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಪಾಲನೆಯ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ, ಜನರು ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣದ ಅತ್ಯಂತ ದಿಟ್ಟತನದ ಮುಕ್ತಚಿಂತನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ: 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ ನಾನ್ಯತಂ ಸತ್ಯೇನ ಪಂಥಾವಿತತೋ ದೇವಯಾನಃ'

ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಚಿಂತನೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೊಂದಲಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಗೊಂದಲವುಂಟುಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಸಿನಿಕತನ ಇವೆರಡರನ್ನೂ ಅವುಗಳ ನಿಜವಾದ ಮಾನದಂಡದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ ತುಂಬ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಗತಿ. ನಾವು ಅದನ್ನು ತೀರ ಅಲ್ಪವಾಗಿ- ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ- ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮಸುಕುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಋಷಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜೀವನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತೋ, ಯಾರ ಬೋಧನೆಗಳು 'ಉಪನಿಷತ್'ಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವುದೋ ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಭಾರತದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಆ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ವಿಫಲರಾಗಬಹುದು.

ಅಸಂಬದ್ಧತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಯುಗದ ಕೇವಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪಠ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸದ ಅಥವಾ ಪರಿಷ್ಕೃತಗೊಳಿಸದೆ ಅಥವಾ ಸಮಯದ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಕಲಿತಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಆರ್ಷೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗ್ರಂಥವೊಂದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯೋಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲು ಸಾಕಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು

ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧರ್ಮದ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕೆರಳಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಲ್ಪನೆ, ಗಂಭೀರವಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಹರವು ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಹುರುಪಿನೊಂದಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಡುವೆ ಈ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದನ್ನು ಈಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಕರವಾದುದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಆನಂತರದ ಮನನದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರ ನೆನಪಿಗೆ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಾಗಿ ಮೂಲತಃ 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು' ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅವು, ಈಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ರಚಿತವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಉಕ್ತಲೇಖನಗಳಾಗಿ ಬರೆಸಲಾದ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ, ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥದ ಪದಗುಚ್ಚಗಳು. ಆದರೆ, ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಈಗ ಅದು ಪಡೆದಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತ್ತು. ಮುಖಪುಟ, ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಕಾರಾದಿ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಮುದ್ರಿತ ವಸ್ತುವಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಲಾಗುವ 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು' ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸುಲಭವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗುರುವಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ರಚನೆಗಳು ವೈದ್ಯಶೃಂಗುಳು ಮತ್ತು ಚಾಟೂಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ-ಕಠಿಣವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೊರೆಯಲೇಬೇಕಾದ- ಒಂದು ಶೈಲಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೊಂದಲಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೂ, ಅವು ಗುರುವನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುವ ಮತ್ತು ನೆನಪಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವರೂಪದ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಕಠಿಣತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳದ್ದಕ್ಕಿಂತ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ದಿನಗಳಿಗೂ ನಮಗೂ ಇರುವ ಅಂತರ ಅತಿಮಹತ್ತರವಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಚಿಂತನೆಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಜೀವನ, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಜನರು ಏನನ್ನು ನುಡಿದರೋ ಅದರ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಆ ಯುಗದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ.

ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಬಾಲಿಶವಾಗಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಆಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಆಗಿನ ದಿನಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವರದೇ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನಾವು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನೈಜವಾದುದು ಮತ್ತು ಗಂಭೀರವಾದುದೋ ಅದು ನಮಗೆ ಬಾಲಿಶ, ಅಸಮರ್ಥನೀಯ ಮತ್ತು ಗಣನೆಗೆ ಬಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅದರ ನಂತರದ ಚಿಂತನೆಗಳೂ ಸಹ ನಮಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿತವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರಭೂತವಾದುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ವಿಫಲರಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಾವು ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು, ಯಜ್ಞಗಳು ಮತ್ತು ದೇವರುಗಳ ಆರಾಧನೆಯ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಕಾರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಪುನರಾವೇಶಿತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಸಹ ಆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಹೊರಕವಚವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಆಗ್ರಹದ ಕಾರಣದಿಂದಲಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಕಠಿಣವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. 'ಉಪನಿಷತ್ತು'ಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯತೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ನಮಗೆ, ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸುದೀರ್ಘ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಅಂತರವನ್ನು ದಾಟಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಉಲ್ಲಾಸಶೀಲತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ದಿರ್ಘವಾದ 'ಉಪನಿಷತ್ತು'ಗಳು ಪೂರ್ಣಪಾಠದ ಅಧ್ಯಯನ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನವಾದೀತು. ಆದರೆ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಚ್ಚು ದೀರ್ಘವಾದ 'ಉಪನಿಷತ್ತು'ಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುವ ಕಠಿಣತೆಗಳು ಅತಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, 'ಉಪನಿಷತ್' ವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ತಟ್ಟದಂತೆ ಈ ಕಠಿಣತೆಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

* * * *

xx

xxi

Blank

ಪರಿವಿಡಿ

ಮುನ್ನುಡಿ	v
ಸಂದೇಶ	vii
ಹಾರೈಕೆ	viii
ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ	ix
ಪೀಠಿಕೆ	xi
ಅರಿಕೆ	xiv
ಕುಲಪತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	xv
ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನುಡಿ	xvii

೧. ಕಠೋಪನಿಷತ್	೧
೨. ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್	೧೬
೩. ಕೇನೋಪನಿಷತ್ತು	೨೦
೪. ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ತು	೨೭
೫. ತೈತ್ತಿರಿಯೋಪನಿಷತ್	೩೪
೬. ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್	೩೭
೭. ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್	೪೧
ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಕಾರಾದಿ	೫೨-೫೬

Blank

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು

೧. ಕರೋಪನಿಷತ್

ಸಂತಾಪ ಮತ್ತು ಸಂಶಯದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ ಯೋಧ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಸಾರಥಿಯ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕು 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ'ಯ ಪೀಠಿಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಹಿಂದುವೂ ಬಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ 'ಉಪನಿಷತ್'ನಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬೋಧನೆಗೆ ಉದಾತ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರವಾದ ಪೀಠಿಕಾರೂಪದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು 'ಕಠ ಉಪನಿಷತ್ತು' ಹೊಂದಿದೆ.

ವಾಜಶ್ರವಸ, ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಬಹುವಿಸ್ತಾರವಾದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ವಾಜಶ್ರವಸನ ಮಗ ನಚಿಕೇತ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನವಿರಿಸಿ ನೋಡಿದ ಮತ್ತು ನೀಡಲಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಆತ ಗಮನಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ಅದೆಲ್ಲದರ ಡಂಭಾಚಾರದ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿಹೊಯಿತು.

“ಈ ಹಲ್ಲುಗಳಿಲ್ಲದ ಮುದಿ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಮತ್ತು ಕರು ಹಾಕುವ ಕಾಲ ಮೀರಿದ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಏನಿದೆ? ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೇ ನೀಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಆತನಿಗಿರುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ 'ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಬಾರದು?' ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, 'ತಂದೆ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಆತನ ತಂದೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಗಮನವನ್ನೇ ನೀಡಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಹಾಯಾಗದ ನಿಯತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಯಾವಾಗ ನಚಿಕೇತ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಹನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಾಜಶ್ರವಸ “ನೀನೇ” ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಯಮನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ತಾನೇನನ್ನು ನುಡಿದನೋ ಆ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಅಂತಹ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲೇಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಬೇರೇನನ್ನೂ ನುಡಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಉದ್ಗಾರದಿಂದ ತಂದೆ ನಿಬ್ಬೆರಗಾದ. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಚಿಕೇತ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ ತೆರಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

‘ಅನೇಕರು ನನಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ನಂತರವೂ ಅನೇಕರು ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ನಾನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಮ ನನಗೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಏನು ಜರುಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಜರುಗಲಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನ ಮನುಷ್ಯಜೀವಿಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆಯೂ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಜೀವನ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ, ಪಕ್ಕಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಕಟಾವು ಮಾಡಲಾಗುವ ಧಾನ್ಯದಂತೆ ಮತ್ತು ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುವ ಕಾಳುಗಳಂತೆ.’

ಬಹುನಾಮೇಮಿ ಪ್ರಥಮೋ ಬಹೂನಾಮೇಮಿ ಮಧ್ಯಮಃ|

ಕಿಂಪಿದ್ಯಮಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯನ್ಮಯಾದ್ಯ ಕರಿಷ್ಯತಿ|| (೧-೫)

ಅನುಪಶ್ಯ ಯಥಾಪೂರ್ವೇ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯ ತಥಾಽಪರೇ|

ಸಸ್ಯಮಿವ ಮರ್ತ್ಯಃ; ಪಚ್ಯತೇ ಸಸ್ಯಮಿವಜಾಯತೇಪುನಃ|| (೧)-೪

ಹೀಗಾಗಿ ನಚಿಕೇತ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದ. ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗೆ ಯಮ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬನನ್ನೂ ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಆತ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಮ ಆತನನ್ನು ಎದುರಾಗೊಳ್ಳುವ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನಚಿಕೇತ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ಯಮನೂ ಸಹ ಅಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಪಚಾರದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಲು ಮೃತ್ಯು ನಚಿಕೇತನಿಗೆ ಆತ ಕೇಳಿದ ಯಾವುದೇ ವರವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ. ಆತ ಅನೇಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು- ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸು, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಬಯಸಬಹುದಾದ ಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಆನಂತರ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಆದರೆ, ತರುಣ ಒಂದೇ ವರವನ್ನು ಮಾತ್ರ- ಆತ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಯಮನಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು- ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ.

‘ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರಾವ ವರವನ್ನೂ ನಾನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ’ ನಚಿಕೇತ ನುಡಿದ, ‘ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಲು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನಾದ ಶಿಕ್ಷಕ ಬೇರಾರೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ? ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತುಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಂಗೀತವಾಗಲಿ ಅಥವಾ

ನೃತ್ಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತು ರಥಗಳಾಗಲಿ ಯಾವ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವು?’- ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಅಂತ್ಯವಾಗಿ ನೀನಿರುವಾಗ!’

ಯಮ ನಚಿಕೇತನೊಂದಿಗೆ ವಾದ ಮಾಡಿದ:

ದೇವೈರತ್ರಾಪಿ ವಿಚಿಕ್ಷಿತಂ ಪುರಾ

ನಹಿ ಸುವಿಚ್ಛೇಯಮಣುರೇಷಧರ್ಮಃ|

ಅನ್ಯಂ ವರಂ ನಚಿಕೇತೋ ವ್ಯಣೇಷ್ವ

ಮಾ ಮೋಪರೋತ್ತೀರತಿ ಮಾ ಸೃಜ್ಯನಮ್||

ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಚಿಕೇತ, ಬೇರಾವುದಾದರೂ ವರವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು; ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಡ; ಇದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸು (೧)-೨೧

ಆದರೆ, ನಚಿಕೇತ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ:

ದೇವೈರತ್ರಾಪಿ ವಿಚಿಕ್ಷಿತಂ ಕಿಲ

ತ್ವಂ ಚ ಮೃತ್ಯೋ ಯನ್ನ ಸುವಿಚ್ಛೇಯಮಾತ್ಮ|

ವಕ್ತಾ ಚಾಸ್ಯ ತ್ವಾದ್ಯಗನ್ಯೋ ನ ಸಭ್ಯೋ

ನಾನ್ಯೋ ವರಸ್ತುಲ್ಯ ಏತಸ್ಯ ಕಶ್ಚಿತ್||

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಂಶಯವಿದ್ದಿತೆಂದಾದರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಬಲ್ಲವನು ಬೇರಾವನಿರುವನು? ಓ ಮೃತ್ಯು, ಬೇರಾವ ವರವು ತಾನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದೀತು?’ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. (೧)-೨೩

ಯಮ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಾದ ಮಾಡಿದ:

ಶತಾಯುಷಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನ್ವ್ಯಣೇಷ್ವ

ಬಹೂನ್ನಶೂನ್ಹಸ್ತಿಹಿರಣ್ಯಮಶ್ವಾನಾ|

ಭೂಮೇರ್ಮಹದಾಯತನಂ ವ್ಯಣೇಷ್ವ

ಸ್ವಯಂಚ ಜೀವ ಶರದೋ ಯಾವದಿಚ್ಛಿಸಿ||

ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕುವಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊ. ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಸುಗಳು, ಆನೆಗಳು, ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊ. ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊ ಮತ್ತು ನೀನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕಲಿಚ್ಛಿಸುವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಬದುಕು. (೧)-೨೩)

ಏತತ್ತಲ್ಯಂ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ ವರಂ
ವ್ಯಣೇಷ್ವ ವಿತ್ತಂ ಚಿರಜೀವಿಕಾಂ ಚಿ
ಮಹಾಭೂಮೌ ನಚಿಕೇತಸ್ತಮೇಧಿ
ಕಾಮಾನಾಂತ್ವಾ ಕಾಮಭಾಜಂ ಕರೋಮಿ॥

ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಇದಕ್ಕು ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವರವಿದೆಯೆಂದು ನೀನು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊ. ನಚಿಕೇತ, ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರು. ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (೧)-೨೪

ಯೇ ಯೇ ಕಾಮ ದುರ್ಲಭಾ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇ
ಸರ್ವಾನ್ಯಾಮಾನ್ಶ್ಚಂದತಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯಸ್ವ
ಇಮಾ ರಾಮಾಃ ಸರಥಾಃ ಸತೂರ್ಯಾ
ನ ಹೀದೃಶಾ ಲಂಭನೀಯಾ ಮನುಷ್ಯೈಃ॥
ಆಭಿರ್ಮತ್ಪ್ರತ್ಯಾಭಿಃ ಪರಿಚಾರಯಸ್ವ
ನಚಿಕೇತೋ ಮರಣಂ ಮಾನುಷ್ಯಾಕ್ಷಿಃ॥

ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಬಯಕೆಗಳು ದುರ್ಲಭವೋ ಆ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಚ್ಛಾನ್ಮುಸಾರ ಬೇಡು. ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದಿಗೂ ನೋಡದಿರುವಂತಹ, ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಇಲ್ಲಿ ರಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇವರು ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಚಿಕೇತ, ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಡ. (೧)-೨೫)

ಶ್ಲೋಭಾವಾ ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ಯದಂತಕೈತತ್
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಜರಯಂತಿ ತೇಜಃ॥
ಅಪಿ ಸರ್ವಂ ಜೀವಿತಮಲ್ಪಮೇವ
ತವೈವ ವಾಹಾಸ್ತವ ನೃತ್ಯಗೀತೇ॥

ಓ ಮೃತ್ಯೋ, ಈ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಭೋಗಗಳು ಮರ್ತ್ಯನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಜೀವಮಾನಪರ್ಯಂತವಿದ್ದರೂ ಅವು ಅಲ್ಪ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳವು. ನೀನು ಈ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಆದರೆ ಭೋಗಿಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಅವು ಸೀಮಿತವಾದುವು. ನೀನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ತೋರಿದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ರಥಗಳು ಮತ್ತು ಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ* - ಅವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. (೧)-೨೬

ನ ವಿತ್ತೇನ ತರ್ಪಣೀಯೋ ಮನುಷ್ಯೋಽ
ಲಪ್ಸಾಮಹೇ ವಿತ್ತಮದ್ರಾಕ್ಷ್ಮ ಚೇತ್ತ್ವಾ
ಜೀವಿಷ್ಯಾಮೋ ಯಾವದೀಶಿಷ್ಯಸಿ ತ್ವಂ
ವರಸ್ತುಮೇ ವರಣೀಯಃ ಸ ಏವ॥

ಮನುಷ್ಯ ಧನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಾವು ಧನವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಸಾವಿನ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಆದೇಶಿಸುವವರೆಗೆ ವಾತ್ಸವೇ ನಾವು ಬದುಕುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಯಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದು ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ ವರವೊಂದೇ. (೧)-೨೭.

ಇಹಲೋಕದ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಭೋಗಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಜೀವನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಚಿಕೇತ ಕೈಬಿಡುವಂತೆ

* 'ತವೈವ ವಾಹಾಃ' ಇತ್ಯಾದಿ- ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸರಳವಾಗಿ 'ಈ ಕ್ಷಣಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊ. ನಾನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನವೊಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಮ ವಿಫಲನಾದ. 'ನೀನು ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಢನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದೀಯೆ' ಯಮ ನುಡಿದ. 'ನನಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಉಪದೇಶಕ ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನಾದ ಅನ್ವೇಷಕ ಬೇರಾರೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ನಾನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.' ಬಳಿಕ ಉಪದೇಶ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಒಳಿತು (ಶ್ರೇಯಸ್) ಎನ್ನುವುದು ಹಿತ(ಪ್ರೇಯಸ್)ವಾದುದರಿಂದ ವಿಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಮ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ:

ಅನ್ಯಚ್ಛೇಯೋಽನ್ಯದುತ್ಯವ ಪ್ರೇಯಸೇ
ಉಭೇ ನಾನಾರ್ಥೇಽ ಪುರುಷಂ ಸಿನೀತಃ|
ತಯೋಃ ಶ್ರೇಯ ಆದದಾನಸ್ಯ ಸಾಧು
ಭವತಿ ಹೀಯತೇಽರ್ಥಾದ್ಯ ಉಪ್ರೇಯೋ ವ್ಯಣೀತೇ||
ಶ್ರೇಯಶ್ಚ ಪ್ರೇಯಶ್ಚ ಮನುಷ್ಯಮೇತಸ್ಮೌ
ಸಂಪರೀತ್ಯ ವಿವಿನಕ್ತಿ ಧೀರಃ|
ಶ್ರೇಯೋಹಿ ಧೀರೋಽಭಿಪ್ರೇಯಸೋ ವ್ಯಣೀತೇ
ಪ್ರೇಯೋ ಮಂದೋಯೋಗಕ್ಷೇಮಾದ್* ವ್ಯಣೀತೇ||

ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬೇರೆ ಪ್ರೇಯಸ್ಸು ಬೇರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಭಿನ್ನ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುವವನು ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಧೀಮಂತರು ಪ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಈ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಂದ ವಂಚನೆಗೊಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂರ್ಖರು ಕೇವಲ ಪ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಅವಿದ್ಯಾಯಾಮಂತರೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ
ಸ್ವಯಂಧೀರಾಃ ಪಂಡಿತಂ ಮನ್ಯಮಾನಾಃ|

* 'ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾದ್' ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು 'ದೇಹದ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ವ್ಯಾಕರಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಂದಿಗೆ 'ಭೋಗದ ಮೂಲವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದೆಂದು ಬಯಸುತ್ತ' ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ದಂದ್ರಮ್ಯಮಾಣಾಃ ಪರಿಯಂತಿ ಮೂಢಾಃ
ಅಂಧೇನೈವ ನೀಯಮಾನಾ ಯಥಾಂಧಾಃ||

ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತ ಜನರು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಧೀರರು ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತ ಕುರುಡನಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಸಲಾದ ಕುರುಡರಂತೆ ಜನ್ಮವೃತ್ತಿಗಳ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. (೨)-೫

ಉನ್ನತ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಣಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಡಚಣೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಹಿಂದೂ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬೋಧನೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನೊಳಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಸನಾತನ ಚೈತನ್ಯದ ದೈವಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಗೆದ್ದಂತೆಯೇ.

ತಂ ದುರ್ದರ್ಶಂ ಗೂಢ ಮನುಷ್ಯವಿಷ್ಣಂ
ಗುಹಾಹಿತಂ ಗಹ್ವರೇಷ್ಯಂ ಪುರಾಣಮ್|
ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಾಧಿಗಮೇನ ದೇವಂ
ಮತ್ಪ್ರಾಧೀರೋ ಹರ್ಷ ತೋಕೌ ಜಹಾತಿ||

ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆತ್ಮದ ದೈವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಂತರ್ನಿಹಿತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ವಿಷಾದಗಳ ಗೊಂದಲಗಳು ಮತ್ತು ಐಹಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಒಳಗಡೆ ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ವಿಷಾದದ ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (೨)-೧೨

ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚನೇನ ಲಭ್ಯೋ
ನ ಮೇಧಯಾ ನ ಬಹುನಾ ಶ್ರುತೇನ|

ಯಮೇವೈಷ ವ್ಯಾಋತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯ-
ಸ್ತಸ್ಮೈವ ಆತ್ಮಾ ವಿವ್ಯಾಋತೇ ತನೂಂ ಸ್ವಾಮ್||
ನಾವಿರತೋ ದುಶ್ಶರಿತಾನ್ ನಾಶಂತೋ ನಾಸಮಾಹಿತಃ|
ನಾಶಾಂತಮಾನಸೋ ವಾಪಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇನೈನಮಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಈ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರದ ಪಾವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಚಿಮ್ಮಿದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ, ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವುದೋ ಮತ್ತು ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ವೈರವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿದೆಯೋ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಅದು ಬರುತ್ತದೆ. (೨) ೨೩, ೩೪

ಅರ್ಥಾತ್ ಬಹಳವಾದ ವಿದ್ವತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿನ ಹಂಬಲಿಕೆಯಿಂದ ಅದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪರಮೋಚ್ಚ ಚೈತನ್ಯದ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದೇಹದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಅದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುವ ಭಯಗಳು ಮತ್ತು ಭಾವಾವೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಆತ್ಮ ಉಗಮದಲ್ಲಿ ದೈವಿಕವಾದುದು. ಅದು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದೋ ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದೈವೀಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣದ ಮೂಲಕ ಈ ಗುಣಗಳ ಜಾಲಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ನಚಿಕೇತನನ್ನು ಯಾವುದೇ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲವಾದರೂ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲಣ ಗೀತೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಓದುಗ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ನ ಜಾಯತೇ ಮ್ರಿಯತೇವಾ ವಿಪಶ್ಚಿತ್
ನಾಯಂ ಕುತಶ್ಚಿನ್ನ ಬಭೂವ ಕಶ್ಚಿತ್|

ಅಜೋ ನಿತ್ಯಃ ಶಾಶ್ವತೋಽಯಂ ಪುರಾಣೋ
ನ ಹನ್ಯತೇ ಹನ್ಯಮಾನೇ ಶರೀರೇ||

ನೀನು ಹುಟ್ಟುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಾಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಬೇರಾವುದರಿಂದಲೋ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಿನಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರಾವುದರಿಂದಲೋ ನೀನು ರಚಿತನಾದವನೂ ಅಲ್ಲ. ನೀನು ಜನ್ಮ ರಹಿತನಾದವನು, ಸನಾತನನು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇರುವವನು ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವನು. ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಂದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (೩)-೧೮

ಹಂತಾ ಚೇನ್ಯತೇ ಹಂತುಂ ಹತಶ್ಚೇನ್ಯತೇ ಹತಂ|
ಉಭೌ ತೌ ನ ವಿಜಾನೀತೋ ನಾಯಂ ಹಂತಿ ನ ಹನ್ಯತೇ||

ಬೇರಾರನ್ನೋ ನೀನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೇರಾವನೋ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ನೀನು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ತಪನ್ನೆಸಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆತ್ಮ ಕೊಲ್ಲುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. (೨)-೧೯

ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾ-
ನಾತ್ಯಾಸ್ಯ ಜಂತೋನಿಹಿತೋ ಗುಹಾಯಾಮ್|
ತಮಕ್ರತುಃ ಪಶ್ಯತಿ ವೀತಶೋಕೋ
ಧಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹಿಮಾನಮಾತ್ಮನಃ||

ಅಣುವಿಗಿಂತ ಅಣುವಾಗಿ ಮಹತ್ತಿಗಿಂತ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಆತ್ಮನು ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿಷ್ಕಾಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಮತ್ತು ಶೋಕವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದಿರುವವನು ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. (೩)-೩೦

ಅಶರೀರಂ ಶರೀರೇಷ್ವನವಸ್ಥೇಶ್ವವಸ್ಥಿತಮ್|
ಮಹಾಂತಂ ವಿಭುಮಾತ್ಮಾನಾಂ ಮತ್ಪ್ರಾಧೀರೋನ ಶೋಚತಿ||

ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ಆಶರೀರವಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು, ವಿನಾಶಿಯಾದುದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶೋಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (೨)-೩೧

ಆತ್ಮಾನಂ ರಥಿನಂ ವಿದ್ಧಿ ಶರೀರಂ ರಥಮೇವತು|
ಬುದ್ಧಿಂ ತು ಸಾರಥಿಂ ವಿದ್ಧಿ ಮನಃ ಪ್ರಗ್ರಹಮೇವ ಚ||
ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಹಯಾನ್ಯಾಹುವಿಷಯಾನ್ ಸ್ವೇಷು ಗೋಚರಾನ್|
ಆತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಮನೋಯುಕ್ತಂ ಭೋಕ್ತೇತ್ಯಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ||
ಯಸ್ವ ವಿಜ್ಞಾನವಾನ್ಯವತ್ಯುಕ್ತೇನ ಮನಸಾ ಸದಾ|
ತಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯವಶ್ಯಾನಿ ದುಷ್ಟಾಶ್ಚಾ ಇವ ಸಾರಥೇಃ||
ವಿಜ್ಞಾನಸಾರಥಿಯಸ್ತು ಮನಃ ಪ್ರಗ್ರಹವಾನ್ಸರಃ|
ಸೋಽದ್ಧನಃ ಪಾರಮಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್||

ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾಗರೂಕವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಪರಮೋಚ್ಚವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಹೂಡಲಾಗಿರುವ ಶರೀರ ರಥವಿದ್ದಂತೆ. ಮನಸ್ಸು ಕಡಿವಾಣಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಅದು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನನ್ನು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅರ್ಥಾತ್ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮರಥದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳೇ ಮಾರ್ಗ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಮತ್ತು ಜಾಣತನದಿಂದ ಹಿಡಿಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಿಯಂತ್ರಣ ಮೀರಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಥ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಚಾಲಿತವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಆತನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

(೩) - ೩, ೪, ೫, ೯,

ಪರಾಂಚಿ ಖಾನಿ ವ್ಯತ್ಯಣತ್ಸ ಯಂಭೂ-
ಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪರಾಚ್ ಪಶ್ಯತಿ ನಾಂತರಾತ್ಮನ್|
ಕಶ್ಚಿದ್ಧೀರಃ ಪ್ರತ್ಯಯಾತ್ಮಾನಮೈಕ್ಷತ್
ಆವೃತ್ತಚಕ್ಷುರಮೃತತ್ವಮಿಚ್ಛನ್||
ಪರಾಚಃ ಕಾಮಾನನುಯಂತಿ ಬಾಲಾಸ್ತೇ
ಮೃತ್ಯೋರ್ಯಂತಿ ವಿತತಸ್ಯ ಪಾಶಮೆ|
ಅಥ ಧೀರಾ ಅಮೃತತ್ವಂ ವಿದಿತ್ವಾ
ಧ್ರುವಮಧ್ರುವೇಷ್ವಹ ನ ಪ್ರಾರ್ಥಯಂತೇ||

ಸ್ವಯಂಭುವಾದ ಚೈತನ್ಯ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹೊರಗಡೆಗೆ ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಎಂದೆಂದೂ ಹೊರಗಡೆಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ನಿಜವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಳಮುಖವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಒಳಗಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದವರಾದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಣ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವವರು ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಾವಿನ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಕರಾದವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶಾಶ್ವತವಾದುದಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಶ್ವರ ಭೋಗಗಳತ್ತ ತಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

(೪) -೧, ೨

ಅರಣ್ಯೋರ್ನಿಹಿತೋ ಜಾತವೇದಾ
ಗರ್ಭ ಇವ ಸುಭೃತೋ ಗರ್ಭಣೀಭಿಃ|
ದಿವೇ ದಿವ ಈಡ್ಯೋ ಜಾಗೃವದ್ಭಿರ್ಹವಿಷ್ಠದ್ಭಿಃ-|
ಮನುಷ್ಯೇಭಿರಗ್ನಿರೇತದ್ವೈ ತತ್||
ಅಗ್ನಿಯರ್ಥೈಕೋ ಭುವನಂ ಪ್ರವಿಷ್ಣೋ
ರೂಪೇ ರೂಪೇ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಭೂವಾ
ಏಕಸ್ತಥಾ ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ
ರೂಪಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತಿರೂಪೋ ಬಹಿಶ್ಚ||

ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನಂತೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಗ್ನಿ ಅರಣಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಅರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಆತ್ಮವು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಅಗ್ನಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುವಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಆಕಾರವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವುದೋ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅದು ಇದೀಗ ಹಣತೆಯ ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ಒಂದು ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಇದೀಗ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸ್ವಯಂ ಅಗ್ನಿಯು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಮತ್ತು ಅದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮ ಸಾಕಾರರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದೋ ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. (೪)-೮, (೫)-೯

ಯದೇವೇಹ ತದಮುತ್ರ ಯದಮುತ್ರ ತದಪ್ಪಿಹ

ಮೃತ್ಯೋ ಸ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಯ ಇಹ ನಾನೇವ ಪಶ್ಯತಿ||

ಮನಸ್ಯೇವೇದಮಾಪ್ತವ್ಯಂ ನೇಹನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ|

ಮೃತ್ಯೋಃ ಸ ಮೃತ್ಯುಂ ಗಚ್ಛತಿ ಯ ಇಹ ನಾನೇವ ಪಶ್ಯತಿ||

ಯಾವುದು ಇಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅದು ಅಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಅಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅದು ಇಲ್ಲಿದೆ; ಅಂದರೆ, ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳು ವಿವಿಧವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಅವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಂದೇ ಅಸ್ತಿತ್ವ. ನಾವು ಈ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಾಗ ನಾವು ವಿಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ನಾವು ಸಾಗುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಭಿನ್ನತೆಯ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲದರ ಅಲೌಕಿಕ ಏಕತೆಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲುದು. (೪) - ೧೦, ೧೧

ಯಥೋದಕಂ ದುರ್ಗೇ ವೃಷ್ಟಂ ಪರ್ವತೇಷು ವಿಧಾವತಿ|

ಏವಂ ಧರ್ಮಾನ್‌ಪೃಥಕ್ ಪಶ್ಯನ್‌ಸ್ತಾನೇವಾನುವಿಧಾವತಿ||

ಯಥೋದಕಂ ಶುದ್ಧೇ ಶುದ್ಧಮಾಸ್ತಿಕ್ತಂ ತಾದೃಗೇವ ಭವತಿ

ಏವಂ ಮುನೇರ್ವಿಚಾನತ ಆತ್ಮಾಭವತಿ ಗೌತಮ||

ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಮಳೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ನಿರ್ದುರಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ, ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆತ ಬಹುರೂಪತೆಯ ಹಿಂದೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀರನ್ನು ನೀರಿನೊಳಗೆ ಸುರಿದರೆ ಅದು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೀಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. (೪) - ೧೪, ೧೫

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯದ ಬೆಳಕೇ ಹೊರತು ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಬೀಳುವ ಬೆಳಕಲ್ಲ. ಈ ಚೈತನ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತದೆಯೋ? ಅದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಆತ್ಮವೇ ಅಥವಾ ಒಂದು ಹೊಳೆಯುವ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆ? 'ಉಪನಿಷತ್ತಿ'ನ ಐದನೆಯ ವಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತ ಸಂಶಯದ ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತವೆ.

ತದೇತದಿತಿ ಮನ್ಯಂತೇ ನಿರ್ದೇಶ್ಯ ಪರಮಂ ಸುಖಮ್|

ಕಥಂ ನು ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾಂ ಕಿಮು ಭಾತಿ ವಿಭಾತಿ ವಾ||

ನನ್ನೊಳಗಿರುವುದಾವುದೋ ಇದು ಆ ವಿವರಿಸಲಾಗದ ಚೈತನ್ಯದ ಪರಮಸುಖವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನೊಳಗಿರುವ ಈ ಚೈತನ್ಯ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಬೆಳಗುವುದೋ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವುದೋ ನಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? (೫)-೧೪

ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಭಾತಿ ನ ಚಂದ್ರತಾರಕಂ

ನೇಮಾ ವಿದ್ಯುತೋ ಭಾತಿ ಕುತೋಽಯಮಗ್ನಿಃ

ತಮೇವ ಭಾಂತಮನುಭಾತಿ ಸರ್ವಂ

ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಭಾತಿ||

ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಜನ್ಮ ತಳೆದ ಮಿಂಚಿನ ಈ ಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಕಾಶಗಳಾಗಲಿ ಬೆಳಕು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯಜ್ಞದ ಅಗ್ನಿಗಳ ಬೆಳಕೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚೈತನ್ಯ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಆ ಬೆಳಕನ್ನೇ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ.*
(೫)-೧೫

ಕೇವಲ ತಿಳಿಯುವುದು ಮಾಯೆಯ ಗೋಜಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಸದಾಚಾರಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಮಾಯೆ ಉದ್ಭವಿಸುವುದು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನೋದಯ ಅನಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಎಲ್ಲ ಪಂಥಗಳೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದು ಈ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉಪದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಅವು ಅತಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನಿರಿಸುತ್ತವೆ. ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಯದಾ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಭಿದ್ಯಂತೇ ಹೃದಯಸ್ಯೇಹ ಗ್ರಂಥಯಃ|

ಅಥ ಮರ್ತ್ಯೋಽಮೃತೋ ಭವತ್ಯೇತಾವದ್ಭ್ಯನುಶಾಸನಮ್|

ಹೃದಯದ ಗ್ರಂಥಿಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಂಡಾಗ ಆತ ಅಮರ್ತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಉಪದೇಶದ ಅಖಂಡತೆ.

‘ಅಂತರಾತ್ಮ’ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳ ರಹಸ್ಯ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಜೊಂಡುಹುಲ್ಲಿನ ಗಿಡ ತನ್ನ ಗರಿಗಳ ಪೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವಂತೆ ಅದು

* ಈ ಎರಡೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆ ‘ಭಾತಿ’ ಮತ್ತು ‘ವಿಭಾತಿ’ ಪದಗಳ ಉಪನಿವೇಶನದ ಮೇಲೆ ಆಧರಿಸಿವೆ.

ಕೋಶಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಯಕೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಪಾರ್ಥಿವವಾದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಒಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಮತ್ತು ಅಮರ್ತ್ಯವಾದುದು. ಈ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಯಮನ ಪ್ರವಚನ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷೋಽಂತರಾತ್ಮಾ

ತದಾ ಜಿನಾನಾಂ ಹೃದಯೇ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ|

ತಂ ಸ್ವಾಚ್ಛರೀರಾತ್ಮವ್ಯಹೇನ್ಮಂಜಾದಿವೇಷಿಕಾಂ ಧೈರ್ಯೇಣ

ತಂ ವಿದ್ಯಾಚ್ಛುಕ್ತಮಮೃತಂ ತಂ ವಿದ್ಯಾಚ್ಛುಕ್ತಮಮೃತಮ್||

ಅಂಗುಷ್ಠದ ಗಾತ್ರವಿರುವ, ಒಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ವಿವೇಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಅವನು ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಶರೀರದ ಕೋಶಗಳಿಂದ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲಿನ ಗಿಡದ ಗರಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿ. ಆತ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದವನು ಮತ್ತು ಅಮರನಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.
(೬)-೧೭

* * * *

೨. ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್

ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸಮನ್ವಯವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಜೀವನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ, ನಾವು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದುದು ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮ ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ'ಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಉಪದೇಶ ಮೊದಲ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್'ನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ್ |
ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭಂಜೀಥಾ ಮಾ ಗೃಧಃ ಕಸ್ವಿಧ್ಧನಮ್ ||
ಕುರ್ವನ್ಯೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಚಿಜೀವಿಷೇಚ್ಚತಂ ಸಮಾಃ |
ಏವಂ ತ್ವಯಿ ನಾನ್ಯಥೇತೋಽಸ್ತಿ ನ ಕರ್ಮ ಲಿಪ್ಯತೇ ನರೇ ||

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಅದನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಬೇಕು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮತ್ತೋರ್ವನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆ. ಬಯಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಮತೆಯನ್ನು ತೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾಸಕ್ತಿಯ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತ ನೀವು ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಬಾಳಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು ಕಾರ್ಯದ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಜೀವನವನ್ನು ಫಲನೀಡದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ೧, ೨.

ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವೇದಾಂತದ ಬೋಧನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸ ಬಾರದು. ಅನಾಸಕ್ತಿಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮತ್ತು 'ಮೋಕ್ಷ'ವನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಡವಳಿಕೆಯ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನ 'ವೇದಾಂತ'ದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮತಾಚಾರದಲ್ಲಿನ ನಿಷ್ಕೇಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದದ್ದು. ಇಂದ್ರಿಯ ಹತೋಟಿಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧೀಕರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆದರೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದುದು. ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಜನರು ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ನಮಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯೊಂದಿಗೆ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ. ಆದರೆ, ಅನಾಸಕ್ತಿಯ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೀವು ಕಲಿತಿರುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ. ತನ್ಮೂಲಕ ನೀವು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೂಲಕ ಅಮರತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಗುವಿರಿ.

ಅಂಧಂ ತಮಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯೇಽವಿದ್ಯಾಮುಪಾಸತೇ |

ತತೋ ಭೂಯ ಇವ ತೇ ತಮೋ ಯ ಉ ವಿಧ್ಯಾಯಾಂ ರತಾಃ ||

ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಅವಿದ್ಯಾಂಚ ಯಸ್ತದ್ಜೇದೋಭಯಂ ಸಹ

ಅವಿದ್ಯಯಾ ಮೃತ್ಯುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿದ್ಯಾಯಾಽಮೃತಮಶ್ನುತೇ*

ಈ 'ಉಪನಿಷತ್'ನ ಶಾಂತಿಶ್ಲೋಕ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯ ವೆಸಗುವ ಆತ್ಮ ದೈವೀ ಮೂಲವಾದುದು. ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆಯೇ ಅದೇ ವಸ್ತುವಿನದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಭಾಗವು ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ತಯಾರಾಗೊಂಡಿರುವ ದ್ರವ್ಯ ಎಂತಹ ಅಲೌಕಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದೆಂದರೆ ಪೂರ್ಣದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಹೊರ

* 'ವಿದ್ಯಾ' ಮತ್ತು 'ಅವಿದ್ಯಾ' ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ಷಿಪ್ತತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಾನು ಮೇಲೆ ಏನನ್ನು ನೀಡಿರುವೆನೋ ಅದೇ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಾರಾಂಶವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ತೆಗೆದಾಗಲೂ ಸಹ ಪೂರ್ಣ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಮೂಲದಷ್ಟೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂತ್ರಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಹುರೂಪತೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ೯, ೧೧

ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ ಪೂರ್ಣಾತ್ಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೇ |
ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ ||

ಅದು ಪೂರ್ಣವಾದುದು ಮತ್ತು ಇದು ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದು, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದರಿಂದಲೇ ಹೊರಬಂದಿದೆ. ಆದರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮ ಶರೀರದ ಪ್ರಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಶವವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ಆತ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ 'ಕಳೆದು' ಹೋಗಿರುವಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮದ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ನಿಜವಾದ ದೈವಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚಲಿಸುವುದು ಪರಮಚೈತನ್ಯವೇ ಆದರೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಚಲನೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದು ಒಂದೇ ಸತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶೂನ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಯಾವುದೇ ಚಲನೆಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ನಾವದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿದೆ.

ತದೇಜತಿ ತನ್ಮೈಜತಿ ತದ್ಗೂರೇ ತದ್ವಂತಿಕೇ |

ತದಂತರಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ತದು ಸರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯ ಬಾಹ್ಯತಃ ||

ಅದು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ, ಅದು ಚಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿದೆ, ಆದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು, ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಒಳಗಿನ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿದೆ. (೫)

ಪರಮಚೈತನ್ಯದ ಈ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅಂತರ್ಗತತೆಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತುಕೊಂಡರೆ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ನಡುವಣ ಭಿನ್ನತೆ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿಷಾದ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಂತಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ'ಯ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೨೯ನೆಯ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳು 'ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್'ನ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಮಾನವಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ.

ಯಸ್ತು ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನ್ಯಾತ್ಮನ್ಯೇವಾನುಪಶ್ಯತಿ |

ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಚಾತ್ಮಾನಂ ತತೋ ನ ವಿಜುಗುಪ್ಸತೇ ||

ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಂತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅರ್ಥಾತ್ ಅವುಗಳ ಸಂತೋಷಗಳು ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳು ತನ್ನದೇ ಎಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸುವನೋ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ವಿಶ್ವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುವನೋ ಆತ ತನ್ನನ್ನು ಇತರರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. (೬)

ಯಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನ್ಯಾತ್ಮೈವಾಭೂದ್ವಿಜಾನತಃ |

ತತ್ರ ಕೋ ಮೋಹಃ ಕಃ ಶೋಕಃ ಏಕತ್ವಮನುಪಶ್ಯತಃ ||

ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ಚೈತನ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಆಗ ಆತ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಏಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆ ಮತ್ತು ವಿಷಾದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. (೭)

'ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತು' ಸಮಚಿತ್ತತೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದುದೈವದಿಂದ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (೯, ೧೧, ೧೨ ಮತ್ತು ೧೪) ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತುಗಳೆರಡರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಭೌತವಸ್ತು ಅಂತೆಯೇ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಗಮನ ನೀಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ 'ಉಪನಿಷತ್ತು' ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಯುವಂತೆ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಉಜ್ಜಲಕೀರ್ತಿಯ ಓ ಸೂರ್ಯನೇ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆತನಂತೆ

ನಾನು ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.' ಮತ್ತು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ: 'ನನ್ನ ಶರೀರ ವಿಯೋಜನೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲ. ಓ ಮನಸ್ಸೇ, ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನಪಿಡು, ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನಪಿಡು.

ಪೂಷನ್ನೇಕರ್ಷೇ ಯಮ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಾಚಾಪತ್ಯ
ವ್ಯೂಹ ರಶ್ಮೀನ್ ಸಮೂಹ ತೇಜಃ|
ಯತ್ತೇ ರೂಪಂ ಕಲ್ಯಾಣತಮಂ ತತ್ತೇ ಪಶ್ಯಾಮಿ
ಯೋಽಸಾವಸೌ ಪುರುಷಃ ಸೋಽಹಮಸ್ಮಿ||

ನಮ್ಮ ಪೋಷಕನಾಗಿರುವ, ಜ್ಞಾನದಾಯಕನಾಗಿರುವ, ನ್ಯಾಯ ವಿತರಕನಾಗಿರುವ, ಪ್ರಕಾಶದಾಯಕನಾಗಿರುವ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಮಗನಾಗಿರುವ ಓ ಸೂರ್ಯ, ನಿನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣುವಂತಾಗಲು ನಿನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹರಡು. ನಿನ್ನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊ. ನೀನು ಏನಾಗಿರುವೆಯೋ ಅದೇ ಪುರುಷನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. (೧೬)

ನನ್ನ ಶರೀರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ
ವಾಯುರನಿಲಮಮೃತಮಥೇದಂ ಭಸ್ಮಾಂತಂ ಶರೀರಮ್
ಓಂ ಕ್ರತೋ ಸ್ಮರ ಕೃತಂ ಸ್ಮರ ಕ್ರತೋ ಸ್ಮರ ಕೃತಂ ಸ್ಮರ||

ನನ್ನ ಶರೀರ ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಅಮರವಾದ ಚಲಿಸುವ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಓ ಮನಸ್ಸೇ ನಿನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು. (೧೭)

'ಆ ಉಜ್ಜಲವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟುಗೊಂಡು 'ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್'ನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವಾಂತರ್ಗತ ಏಕತೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಚೈತನ್ಯ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಸಮನಾದುದು! ಈ ಸತ್ಯದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಪುನರುಚ್ಚಾರ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ, ಚೈತನ್ಯದ ಉತ್ಕರ್ಷ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವೆಂದು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

* * * *

೨. ಕೇನೋಪನಿಷತ್ತು

ಪರಮೋಚ್ಚ ಚೈತನ್ಯವಾವುದು? ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಯಾವ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ನಾವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ? ಈ 'ಉಪನಿಷತ್'ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. 'ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತು' ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪದದಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ 'ಉಪನಿಷತ್ತು', 'ಕೇನ', 'ಯಾರಿಂದ' ಎಂಬ ಅದರ ಮೊದಲನೆಯ ಪದದಿಂದಲೇ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮಾನವ ತರ್ಕದಿಂದಲಾಗಲಿ ನಾವು 'ಬ್ರಹ್ಮ'ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಭರವಸೆ ಹೊಂದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ, ಏಕೆಂದರೆ ವಸ್ತು, ಗುರಿ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅನನ್ಯವಾದುವು. 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಯನ್ಯನಸಾ ನ ಮನುತೇ ಯೇನಾಹುರ್ಮನೋ ಮತಮ್|
ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಂ ವಿದ್ಧಿ ನೇದಂ ಯದಿದಮುಪಾಸತೇ||*
ಯಚ್ಚಕ್ಷುಷಾ ನ ಪಶ್ಯತಿ ಯೇನ ಚಕ್ಷೂಂಷಿ ಪಶ್ಯತಿ|
ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ತ್ವಂವಿದ್ಧಿ ನೇದಂ ಯದಿದಮುಪಾಸತೇ||
ಯಚ್ಚ್ರೋತ್ರೇಣ ನ ಶೃಣೋತಿ ಯೇನ ಶ್ರೋತ್ರಮಿದಂ ಶ್ರುತಮ್|
ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮ ತ್ವಂ ವಿದ್ಧಿ ನೇದಂ ಯದಿದಮುಪಾಸತೇ||
ಯತ್ಪ್ರಾಣೇನ ನ ಪ್ರಾಣೇತಿ ಯೇನ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣೇಯತೇ|
ತದೇವ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಂ ವಿದ್ಧಿ ನೇದಂ ಯದಿದಮುಪಾಸತೇ||*

ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸು ಆಲೋಚಿಸುವುದೋ ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮ; ಅದು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ,

* 'ನೇದಂ ಯದಿದಮುಪಾಸತೇ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗೀತೆಯ ಮೊದಲ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ, ಆಲೋಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವುದು ಅದರಿಂದಲೇ. ಕಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಲು, ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಚಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅದೇ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಪೋಷಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ. (II ೧.೩)

ಜೀವನ ಶರೀರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮುಚ್ಚಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅತ್ಯುನ್ನತ ಚೈತನ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಂದರೆ ಒಂದು ಆಲೋಚನೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಪ್ರಾಣ ಅಥವಾ ಒಂದು ಕುಡಿನೋಟ ಪರಮೋಚ್ಚಕರ್ತೃವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ ಸುವೇದೇತಿ ದಬ್ರಮೇವಾಪಿ
ನೂನಂ ತ್ವಂ ವೇತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ರೂಪಮ್ |
ಯದಸ್ಯ ತ್ವಂ ಯದಸ್ಯ ಚ ವೇದೇಷ್ಟಥ ನು
ಮೀಮಾಂಸ್ಯಮೇವ ತೇ ಮನ್ಯೇ ವಿದಿತಮ್ ||
ಯಸ್ಯಾಮತಂ ತಸ್ಯ ಮತಂ ಮತಂ ಯಸ್ಯ ನ ವೇದ ಸಃ |
ಅವಿಚ್ಛಾತಂ ವಿಜಾನತಾಂ ವಿಚ್ಛಾತಮವಿಜಾನತಾಮ್ ||

[ಯಾರು ತನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವನೋ ಅವನು ತನ್ಮೂಲಕ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಆತನನ್ನು ತಾನು ಅರಿಯಲಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಮನಗಾಣುವನೋ ಆತ ಆತನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲಂತೆ ಯಾರು ಆತನನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧಿಸಲಾರರು. ಪರಮೋಚ್ಚ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮಾನವ ಮನಸ್ಸಿನ ಇತಿಮಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಭಿಡೆಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದರ ನಿಜವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಾರೆ.]

ಪರಮ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಮಾನವ ಜ್ಞಾನದ ಇತಿಮಿತಿ ಈ ಮೇಲಣ ನಾಟುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರತಿಬೋಧವಿದಿತಂ ಮತಮಮೃತತ್ವಂ ಹಿ ವಿಂದತೇ |

ಆತ್ಮನಾ ವಿಂದಂತೇ ವೀರ್ಯಂ ವಿದ್ಯಯಾ ವಿಂದತೇಽಮೃತಮ್ ||

[ತರ್ಕದಿಂದಲಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ನಾವು ಪರಮಚೈತನ್ಯದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಬದುಕು, ಮೂಲಭೂತ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿದ್ರೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದಂತೆ. ತರ್ಕ, ಮೂಲಭೂತ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳದೆಯೇ ತಾನು ಏನಾಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ. ಎಚ್ಚರ ನಿದ್ರೆಯಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರಿವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿಯೇ.]

ಆತ್ಮ ಸಂಯಮ ಚೈತನ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ: 'ಆತ್ಮನಾ ವಿಂದತೇ ವೀರ್ಯಂ'. ಹಾಗೆ ಶಕ್ತಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ: 'ವಿದ್ಯಯಾ ವಿಂದತೇಽಮೃತಮ್'

ಆತ್ಮ ಸ್ವಯಂ ಅಮರವಾದುದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಅಮರನಾಗಲು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನೋರ್ವನು ತಾನು ಮಾರಕವಾದ ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಸಾಯುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆತ ನೋವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾವನ್ನೂ ಸಹ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಆತ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಪರಮಚೈತನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಗೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಥೆ. ಬೆಂಕಿಗೆ ಶಾಖವನ್ನು ಮತ್ತು ಚಲನೆಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಿಳಿವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅದೇ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ, ತಮಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಪರಮಚೈತನ್ಯದಿಂದ ತಾವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಬೆಳಗುವ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳಂತೆ.

ಒಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳು ಮಹತ್ತಾದ ವಿಜಯದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋದರು ಮತ್ತು ಅವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆತನ ಬಳಿ ತೆರಳಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರು ತೆರಳಿದರು. ಮತ್ತು ಆ ಅಪರಿಚಿತ ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿದ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸವಾಲನ್ನೊಡ್ಡಿದಾಗ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಲಾದ ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲಿನ ತುಂಡೊಂದನ್ನು 'ಅಗ್ನಿಗೆ ಸುಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು 'ವಾಯು'ವಿಗೆ ಕೂದಲಿನ ಎಳೆಯಷ್ಟು ದೂರವೂ ಸರಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದಿಬ್ಬರೂ ವಿಫಲರಾದಾಗ 'ಇಂದ್ರ' ನೋಡಲು ಹತ್ತಿರ ತೆರಳಿದ. ಆದರೆ, ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳೊಂದಿಗೆ ಏನನ್ನೇ ಆದರೂ ಕಾಣಲು ವಿಫಲನಾದ. ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆತನ ನೋಟದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ.

ತೇ ಅಗ್ನಿಮಬ್ರುವನ್ ಜಾತವೇದ ಏತದ್ವಿಜಾನೀಹಿ

ಕಿಮೇತದ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ ತಥೇತಿ||

ಅವರು ಅಗ್ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು: 'ಓ! ಜಾತವೇದ, ಹೋಗು, ಇದು ಈ ಪೂಜನೀಯ ಜೀವ ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿ.' 'ಆಗಲಿ', ಆತ ನುಡಿದ II ೩

ತದಭ್ಯದ್ರವತ್ತಮಭ್ಯವದತ್ಕೋಽಸೀತ್ಯಗ್ನಿರ್ವಾ

ಅಹಮಸ್ಮೀತ್ಯಬ್ರವೀನ್ಜಾತವೇದಾ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ||

ಅವನು ವ್ಯಕ್ತಿಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ, ಆತ ಅವನನ್ನು 'ಯಾರು ನೀನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಅಗ್ನಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ: 'ನಾನು ಅಗ್ನಿ, ನನ್ನನ್ನು ಜಾತವೇದನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.' III ೪.

ತಸ್ಮಿನ್‌ಸ್ವಯಿ ಕಿಂ ವೀರ್ಯಮಿತ್ಯಪೀದಂ

ಸರ್ವಂ ದಹೇಯಂ ಯದಿದಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಿತಿ||

'ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದು?' ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. 'ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಸುಡಬಲ್ಲೆ' ಅಗ್ನಿ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ. III ೫

ತಸ್ಮೈ ತೃಣಂ ನಿದಧಾದೇತದ್ಧಹೇತಿ

ತದುಪಪ್ರೇಯಾಯ ಸರ್ವಜವೇನ ತನ್ನ ಶಶಾಕ ದಗ್ಧಮ್

ಸ ತತ ಏವ ನಿವವೃತೇ

ನೈತದಶಕಂ ವಿಜ್ಞಾತಂ ಯದೇತದ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ||

'ಇದನ್ನು ಸುಡು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ 'ಅಗ್ನಿ'ಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಂಡು ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಆತ ಇರಿಸಿದ. ಅದರತ್ತ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಧಾವಿಸಿದ. ತಾನು ಅದನ್ನು ಸುಡಲಾರೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಆತ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮತ್ತು ಆ ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂದು ತನಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ.

III-೬

ಅಥ ವಾಯುಮಬ್ರುವನ್ವಾಯವೇತದ್ವಿಜಾನೀಹಿ

ಕಿಮೇತದ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ ತಥೇತಿ||

ಬಳಿಕ ಅವರು 'ವಾಯು'ವಿಗೆ ಹೇಳಿದರು: 'ಓ, ನೀನು ಹೋಗು. ಇವನಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ', ಮತ್ತು ವಾಯು ನುಡಿದ: 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. III-೭

ತದಭ್ಯದ್ರವತ್ತಮಭ್ಯವದತ್ಕೋಽಸೀತಿ ವಾಯುರ್ವಾ

ಅಹಮಸ್ಮೀತ್ಯಬ್ರವೀನ್ಮಾತರಿಶ್ವಾ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ||

ಆತ ವ್ಯಕ್ತಿಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ, ಆತ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. 'ಯಾರು ನೀನು?' "ನಾನು 'ವಾಯು', ಮಾತರಿಶ್ವನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ" ಉತ್ತರಿಸಿದ 'ವಾಯು'. III-೮

ತಸ್ಮಿನ್‌ಸ್ವಯಿ ಕಿಂ ವೀರ್ಯಮಿತ್ಯಪೀದಂ

ಸರ್ವಮಾದದೀಯ ಯದಿದಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಿತಿ||

ಬಳಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ನುಡಿದ: 'ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೇನು?' 'ಓ, ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಏನೇನು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಹಾರಿಸಿಬಿಡಬಲ್ಲೆ', 'ವಾಯು' ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ. III-೯

ತಸ್ಮೈ ತೃಣಂ ನಿದಧಾವೇತದಾದತ್ಕ್ಷೇತಿ
ತದುಪ್ರೇಯಾಯ ಸರ್ವಜವೇನ ತನ್ನ|
ಶಶಾಕಾದಾತುಂ ಸ ತತ ಏವ ನಿವವೃತೇ
ನೈಕದಶಕಂ ವಿಜ್ಞಾತುಂ ಯದೇತದ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ||

ಬಳಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಣಗಿಹೋಗಿರುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಎಸಳನ್ನು 'ವಾಯು'ವಿನ ಮುಂದಿರಿಸಿ ನುಡಿದ: 'ಇದನ್ನು ಎತ್ತು.' ವಾಯು ತನ್ನೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆತ ದೇವತೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನುಡಿದ: 'ಆತ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.' III-೧೦

ಅಥೇಂದ್ರಮಬ್ರುವನ್ನಘವನ್ನೇತ-
ದ್ವಿಜಾನೀಹಿ ಕಿಮೇತದ್ಯಕ್ಷಮಿತಿ|
ತಥೇತಿ ತದಭ್ಯದ್ರವತ್ತಸ್ಮಾಂಪ್ತೀರೋದಧೇ||

ಆ ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವನಾರೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆತ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿದ, ಆದರೆ ಆತ ಧಾವಿಸಿದಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. III-೧೧

* * * *

೪. ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ತು

ಈ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಯುಕ್ತಮೇತತ್ಕ್ಷರಮಕ್ಷರಂ ಚ
ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಂ ಭರತೇ ವಿಶ್ವಮೀಶಃ|
ಅನೀಶಶ್ಚಾತ್ಮಾ ಬದ್ಧತೇ ಭೋಕ್ತೃಭಾವಾದ್
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೇವಂ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಶೈಃ||

ಭಗವಂತ ಗೋಚರಿಸುವ ಮತ್ತು ಗೋಚರಿಸದಿರುವ, ನಶ್ವರವಲ್ಲದ ಮತ್ತು ನಶ್ವರವಾದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಭೋಗಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿನ ಆತ್ಮಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂಧನದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಆತ್ಮದ ದೈವಿಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿ. ತನ್ನೂಲಕ ಆತ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. I-೮

ಕ್ಷರಂ ಪ್ರಧಾನಮಮೃತಾಕ್ಷರಂ ಹರಃ
ಕ್ಷರಾತ್ಮಾನಾವೀಶತೇ ದೇವ ಏಕಃ|
ತಸ್ಯಾಭಿಧ್ಯಾನಾದ್ಯೋಜನಾತ್ತತ್ತ್ವ ಭಾವಾದ್
ಭೂಯಶ್ಚಾಂತೇ ವಿಶ್ವಮಾಯಾನಿವೃತ್ತಿಃ||

ಆತ್ಮದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಆತ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ 'ಈಶ್ವರ' ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವರು, ಭೌತದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ- ಈ ಮೂರರ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ಚಿಂತನ ಮತ್ತು ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಧ್ಯಾನದ

ಮೂಲಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಮಾಯೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. I-೧೦

ಮರದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಡಗಿರುವಾಗ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮರ ಉರಿದಾಗ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧ್ಯಾನ ನಮ್ಮೊಳಗಿನಿಂದ ಪರಮಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಎಳೆನ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ತುಪ್ಪದಂತೆ, ನದಿಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ನೀರಿನಂತೆ, 'ಅರಣಿ'(ಅಗ್ನಿಮಂಥಕ)ಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಪರಮಚೈತನ್ಯ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ. 'ಅರಣಿ'ಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಮರದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿದಾಗ ಬೆಂಕಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಲನ್ನು ಕಡೆಯುವುದರಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನದೀ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿನ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂಡವೊಂದನ್ನು ತೋಡಿದಾಗ ನೀರು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿರುವ ದೈವೀ ಆತ್ಮವನ್ನು ತಪಸ್ಸಾದ ಸತ್ಯ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶರೀರವನ್ನು ಅರಣಿಯ ಕೆಳಗಿನ ತುಂಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೇಲಣ ತುಂಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಮಂಥನ ಮಾಡು.

ವಹ್ನೇರ್ಯಥಾ ಯೋನಿಗತಸ್ಯ ಮೂರ್ತೀರ್ನ

ದೃಶ್ಯತೇ ನೈವ ಚ ಲಿಂಗನಾಶಃ|

ಸ ಭೂಯ ಏವೇಂಧನಯೋನಿಗೃಹ್ಯ-

ಸ್ವದ್ಭೋಭಯಂ ವೈ ಪ್ರಣವೇನ ದೇಹೇ||

ತನ್ನ ಗರ್ಭವಾದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ನೆಲೆಸಿರುವಾಗ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರದಿದ್ದರೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೋ ಮತ್ತು ಮರ ಉರಿಯುವಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರ ವಾಗುವುದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಂತೆ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೊರಪಡಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿನ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. 'ಪ್ರಣವ' ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. I-೧೨

ಸ್ವದೇಹಮರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಣವಂ ಚೋತ್ತರಾರಣಿಮ್|

ಧ್ಯಾನನಿರ್ಮಂಥನಾಭ್ಯಾಸಾತ್ ದೇವಂ ಪಶ್ಯೇನ್ನಿಗೂಢವತ್||

ನಿಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು 'ಅರಣಿ'ಯ ಕೆಳಗಿರುವ ತುಂಡನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು 'ಪ್ರಣವ'ವನ್ನು 'ಅರಣಿ'ಯ ಮೇಲಣ ತುಂಡನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಆಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಥನ ಮಾಡಿರಿ. ಹೀಗೆ ನೀವು ಒಳಗೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವಿರಿ. I-೧೪

ತಿಲೇಷು ತೈಲಂ ದಧನೀವ ಸರ್ಪಿರಾಪಃ

ಸ್ತೋತಸ್ವರಣೇಷು ಚಾಗ್ನಿಃ|

ಏವಮಾತ್ಮಾತ್ಮನಿ ಗೃಹ್ಯತೇಽ ಸೌ

ಸತ್ಯೇನೈನಂ ತಪಸಾ ಯೋಽನುಪಶ್ಯತಿ||

ಎಣ್ಣೆಯ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಂತೆ, ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದಂತೆ, ನದೀಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಂತೆಯೇ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಹತೋಟಿಯ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮನಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆಬಹುದು. I-೧೫

ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳು ವಿಶ್ವಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಸಂಯೋಗವಾದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅವು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೂಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುತ್ತವೆ- ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗಾಳಿ, ನಕ್ಷತ್ರಭರಿತ ಆಕಾಶ, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಪ್ರಭು, ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ತೂರಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುದಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಕೀಟ, ಕಡುನೀಲಿಯ ದುಂಬಿ, ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ ಗಿಣಿ, ಮಿಂಚನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ಮೋಡಗಳು, ಸಮುದ್ರ, ಋತುಗಳು- ಪ್ರಾರಂಭವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಅಂತರ್ಲೀನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಯ ಏಕೋಽವಕೋಽ ಬಹುಧಾ ಶಕ್ತಿಯೋಗಾ-

ದ್ವರ್ಣಾನನೇಕಾನ್ನಿಹಿತಾರ್ಥೋ ದಧಾತಿ|

ವಿಚೈತಿ ಚಾಂತೇ ವಿಶ್ವಮಾದೌ ಸ ದೇವಃ
 ಸ ನೌ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಶುಭಯಾ ಸಂಯುನಕ್ತು||
 ತದೇವಾಗ್ನಿಸ್ತದಾದಿತ್ಯಸ್ತದ್ವಾಯುಸ್ತದು ಚಂದ್ರಮಾಃ|
 ತದೇವ ಶುಕ್ರಂ ತದ್‌ಬ್ರಹ್ಮ ತದಾಪಸ್ತತ್ರಚಾಪತಿಃ||

ತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀ ತ್ವಂ ಪುಮಾನಸಿ
 ತ್ವಂ ಕುಮಾರ ಉತ ವಾ ಕುಮಾರೀ|
 ತ್ವಂ ಜೀರ್ಣೋ ದಂಡೇನ ವಂಚಸಿ
 ತ್ವಂ ಚಾತೋ ಭವಸಿ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ||

ನೀಲಃ ಪತಂಗೋ ಹರಿತೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ-
 ಸ್ತಡಿಧ್ಗಭಃ ಋತವಃ ಸಮುದ್ರಾಃ|
 ಅನಾದಿಮತ್ವಂ ವಿಭುತ್ವೇನ ವರ್ತಸೇ
 ಯತೋ ಚಾತಾನಿ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ||

IV-೧-೪

ಏಷ ದೇವೋ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ಮಹಾತ್ಮಾ
 ಸದಾ ಜನಾನಾಂ ಹೃದಯೇ ಸಂನಿವಿಷ್ಟಃ|
 ಹೃದಾ ಮನೀಷಾ ಮನಸಾಽಭಿಕ್ಲಪ್ತೋ
 ಯ ಏತದ್ವಿದುರಮೃತಾಸ್ತೇ ಭವಂತಿ||

ವಿಶ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವ ದೈವೀಚೈತನ್ಯ, ಪರಮಾತ್ಮ ಮನುಷ್ಯರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜೋಡಣೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೂ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕವೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾದ ಆತನನ್ನು ಕಾಣುವವರು ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. IV-೧೨

ನ ಸಂದೃಶೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ ರೂಪಮಸ್ಯ
 ನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪಶ್ಯತಿ ಕಶ್ಚನೈನಮ್|
 ಹೃದಾ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಮನಸಾ ಯ
 ಏನಮೇವಂ ವಿದುರಮೃತಾಸ್ತೇ ಭವಂತಿ||

ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ 'ಈಶ'ನನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು; ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಆತನನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವನು ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. IV-೨೦

ಕಾಲವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭೌತದ್ರವ್ಯದ ಸಹಜ ಗುಣವಾಗಲಿ, ಕೆಲವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಊಹಿಸುವಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಹೀಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಮತ್ತು ಜೀವರಹಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯೇ ಕಾರಣ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಆತ್ಮದೊಳಗಿರುವ ಈ ಪರಮಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಾಗ ಜೀವನದ ಯಾತನೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚರ್ಮ ಹದ ಮಾಡುವವನು ಚರ್ಮವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಭಗವಂತನ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾದೀತು.

ಸ್ವಭಾವಮೇಕೇ ಕವಯೋ ವದಂತಿ
 ಕಾಲಂ ತಥಾನ್ಯೇ ಪರಿಮುಹ್ಯಮಾನಾಃ|
 ದೇವಸ್ಯೈಷ ಮಹಿಮಾ ತು ಲೋಕೇ
 ಯೇನೇದಂ ಭ್ರಾಮ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರಮ್||

ಕೆಲವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶ್ವದ ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಹಜಗುಣಗಳಿಗೆ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾಲವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. VI-೧

ಯದಾ ಚರ್ಮವದಾಕಾಶಂ ವೇಷ್ಠಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ|
 ತದಾ ದೇವಮವಿಚ್ಛಾಯ ದುಃಖಸ್ಯಾಂತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ||

(ಮನುಷ್ಯನು ಚರ್ಮದಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಾದಾಗ) ನಾವು ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ನೋವು ಮತ್ತು ದುಃಖದ ಕೊನೆಯನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. VI-೨೦

ಏಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗೂಢಃ

ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ

ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸರ್ವಭೂತಾಧಿವಾಸಃ

ಸಾಕ್ಷೀ ಚೇತಾ ಕೇವಲೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ||

ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿರುವ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ. ಆತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯ ಅಂತರಾತ್ಮ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತ ಶಾಶ್ವತ ಸಾಕ್ಷಿ, ಒಳಗಿರುವ ಜಾಗ್ರತ ಜೀವಿ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಆತ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೋ ಅದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ನಿರುಪಾಧಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

VI-೧೧

ನಿಷ್ಕಲಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಂ ಶಾಂತಂ ನಿರವದ್ಯಂ ನಿರಂಜನಮ್|

ಅಮೃತಸ್ಯ ಪರಂ ಸೇತುಂ ದಗ್ಧೇಂಧನಮಿವಾನಲಮ್||

ಭಾಗಗಳಿಲ್ಲದ, ಕ್ರಿಯಾಶೂನ್ಯ, ಪ್ರಶಾಂತ, ಅಕಲುಷ, ಕಳಂಕರಹಿತ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅತೀತನಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅಮರತ್ವಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಸೇತುವೆಯಾದ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಮತ್ತು ಆರಿಸಲಾದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ VI-೧೯

ತಂದೆ ಅಥವಾ ಗುರುವಿನ ನೇರವಾದ ಬೋಧನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುದು. ಇದಿಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾದುದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ. ಪರಮೋಚ್ಚ ಸತ್ಯದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅರಿವಿಗೆ ಇವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುವು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಜ್ಞಾನ ಹಾನಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ, ಒಳಿತಿಗಿಲ್ಲ. 'ನಾನೇ ದೇವರು' ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪಾವಿತ್ರ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ವಿನಯ ಮತ್ತು ತಂದೆ ಅಥವಾ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುವಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕತೆಗೆ ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಿಷೇಧ

ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರಾವುದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ವೇದಾಂತೇ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಂ ಪುರಾಕಲ್ಪೇ ಪ್ರಚೋದಿತಮ್|

ನಾಪ್ರಶಾಂತಾಯ ದಾತವ್ಯಂ ನಾಪುತ್ರಾಯಾಶಿಷ್ಯಾಯ ವಾ ಪುನಃ|| VI-೩೩

* * * *

ವದ್ಯಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ, ತಾನಿ ಸೇವಿತವ್ಯಾನಿ, ನೋ ಇತರಾಣಿ ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾಕಂ
ಸುಚರಿತಾನಿ, ತಾನಿತ್ವಯೋಪಾಸ್ಯಾನಿ, ನೋ ಇತರಾಣಿ|| ಯೇಕೇಚಾಸ್ಮಚ್ಛೇ-
ಯಾಂಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ತೇಷಾಂ ತ್ವಯಾಽಽಸನೇ ನ ಪ್ರಶ್ನಸಿತವ್ಯಮ್||

೫. ತೈತ್ತಿರಿಯೋಪನಿಷತ್

‘ತೈತ್ತಿರಿಯ ಉಪನಿಷತ್’ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ‘ವಲ್ಲಿ’, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ‘ಅನುವಾಕ್’ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೀಳ್ಕೊಡಿಗೆಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನಾವು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದು, ಈ ಪವಿತ್ರನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಿವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವೇದಮನೂಚ್ಯಾಚಾರ್ಯೋಽಂತೇವಾಸಿನಮನುಶಾಸ್ತ್ರೀ ಸತ್ಯಂ ವದಿ ಧರ್ಮಂ
ಚರ| ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾನ್ಮಾ ಪ್ರಮದಃ| ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರಿಯಂ ಧನಮಾಹೃತ್ಯ ಪ್ರಚಾ-
ತಂತುಂ ಮಾ ವ್ಯವಚ್ಛೇತ್ತೀಃ| ಸತ್ಯಾನ್ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್| ಧರ್ಮಾನ್ ಪ್ರಮದಿ-
ತವ್ಯಮ್| ಕುಶಲಾನ್ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್| ಭೂತೈ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್| ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ-
ಪ್ರವಚನಾಭ್ಯಾಂ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್ ||೭||

ವೇದಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಗುರು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ನುಡಿ, ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡು. ಉದಾಸೀನ ಮಾಡದೆ ವೇದಗಳ ದೈನಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸು. ಇದೀಗ ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಸುವುದರ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ನೀನು ತಲುಪಿರುವಂತೆಯೇ ವಿವಾಹವಾಗು ಮತ್ತು ಸಂತಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸು. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗದಿರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದೇನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡು. ಮಹತ್ತರವಾದುದನ್ನು ಸಾಧಿಸು ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ನೀನು ಕಲಿತಿರುವೆಯೋ ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನೆನಪನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾಗದಿರು.

ದೇವಪಿತೃಕಾರ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್| ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ| ಪಿತೃ
ದೇವೋ ಭವ| ಆಚಾರ್ಯ ದೇವೋ ಭವ| ಅತಿಥಿ ದೇವೋ ಭವ| ಯಾನ್ಯನ-

ದೇವರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡು. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸು. ಆಕೆಯನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಕಾಣು. ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸು. ಆತನನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಕಾಣು. ನಿನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ದೇವರಂತೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣು. ನಿನ್ನ ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣು- ದೇವರೇ ನಿನ್ನ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿರುವಂತೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಗಣಿಸು. ನಿನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಲು ಮತ್ತು ಒಳಿತನ್ನು ನಿಂದ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತ ನಿಂದ್ಯವಾದುದನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಳಿತಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳಿತಾದುದೇನೆಲ್ಲವಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸು, ಬೇರಾವುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲ, ನೀನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಗುರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಿದ್ದೀಯೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರು.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇಯಮ್| ಅಶ್ರದ್ಧಯಾಽದೇಯಮ್| ತ್ರಿಯಾ ದೇಯಮ್|
ಪ್ರಿಯಾ ದೇಯಮ್| ಭಿಯಾ ದೇಯಮ್| ಸಂವಿದಾ ದೇಯಮ್|

ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೀಡು, ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಸಂತೋಷ ದೊಂದಿಗೆ, ವಿನಯದೊಂದಿಗೆ, ಭಯದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ದಯೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀಡು.

ಅಥ ಯದೇ ಕರ್ಮವಿಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾ ವೃತ್ತಿವಿಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾ ಸ್ಯಾತ್|
ಯೇ ತತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಂಮರ್ಶಿನಃ, ಯುಕ್ತಾ ಆಯುಕ್ತಾಃ ಅಲೂಕ್ತಾಃ
ಧರ್ಮಕಾಮಾಃ ಸ್ಯುಃ, ಯಥಾ ತೇ ತತ್ರ ವರ್ತೇರನ್ ತಥಾ ತತ್ರ ವರ್ತೇಥಾಃ|
ಅಥಾಭ್ಯಾಖ್ಯಾತೇಷು| ತತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಂಮರ್ಶಿನಃ, ಯುಕ್ತಾಃ ಆಯುಕ್ತಾಃ,
ಅಲೂಕ್ತಾಃ ಧರ್ಮಕಾಮಾಃ ಸ್ಯುಃ, ಯಥಾ ತೇ ತೇಷು ವರ್ತೇರನ್
ತಥಾ ತೇಷು ವರ್ತೇಥಾಃ| ಏಷ ಆದೇಶಃ| ಏಷ ಉಪದೇಶಃ|

ಯಾವುದು ಸರಿ ಅಥವಾ ತಪ್ಪು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯದಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಿನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿನೀತರಾದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದ ಹಿರಿಯರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸು. ಇದೇ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಇದೇ ಉಪದೇಶ I-೧೧

ಅನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವ್ಯಜಾನಾತ್
ಅನ್ನಾದೇವ ಖಲ್ವಿಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ |
ಅನ್ನೇನ ಜಾತಾನಿ ಜೀವಂತಿ
ಅನ್ನಂ ಪ್ರಯಂತ್ಯಭಿಸಂವಿಶಂತೀತಿ ||

ಅನ್ನವೇ 'ಬ್ರಹ್ಮ'ವೆಂದು ಆತ ತಿಳಿದಿದ್ದ, ಏಕೆಂದರೆ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಅನ್ನದಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಅವು ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಮರಣಾನಂತರ ಅವು ಇತರ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ III-೨

ಅನ್ನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಂದನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು. ನಾವು ಅನ್ನವನ್ನು ಎಸೆಯಬಾರದು. ನಾವು ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ ಯಾರೊಬ್ಬನನ್ನೂ ನಾವು ಹೊರದೂಡಬಾರದು.

ಅನ್ನಂ ನ ನಿಂದ್ಯಾತ್ ತದ್ ವ್ರತಮ್ |
ಅನ್ನಂ ನ ಪರಿಚ್ಛೇತ ತದ್ ವ್ರತಮ್ |
ಅನ್ನಂ ಬಹುಕುರ್ವೀತ ತದ್ ವ್ರತಮ್ |
ನ ಕಂಚನ ವಸತೌ ಪ್ರತ್ಯಾಚ್ಛೇತ ತದ್ ವ್ರತಮ್ || III-೨-೧೬

ಉಪದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಅನ್ನವನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮದಂತೆ ಕಾಣಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅನ್ನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಅನ್ನದಿಂದ ಅವು ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಅನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೆಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

* * * *

೬. ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್

'ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್'ನ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯದಾದ ಒಂಟನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ: ಆದಿ ಕಾರಣವಾವುದಾದರೂ ಇತ್ತೆ? ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುವಿಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಕೊನೆಗಾಣದ ಸರಣಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಕಾರಣತಾ ವಾದವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚ ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತೆಂದು ನಾವು ಹೇಳೋಣವೆ? ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ 'ಋಷಿ'. ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಏನೊಂದೂ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೀವಿಯಲ್ಲದ್ದು ಜೀವಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾರದು. ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರ ವಿಷಯಗಳಂತೂ ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಬರುವುದೆಂಬುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಿ ಕಾರಣ 'ಸತ್'. ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗಿನ ಜೀವಿ ಇದ್ದಿತೆಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲೇ ಬೇಕು.

'ಸತ್' ತಾನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಹುವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು 'ತೇಜಸ್' ಬೆಳಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿತು. 'ತೇಜಸ್ಸಿ'ನಲ್ಲಿನ ಚೈತನ್ಯ ಬಹುವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿತು ಮತ್ತು ಜಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿತು. ಜಲದಲ್ಲಿನ ಚೈತನ್ಯ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿತು, ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಜೀವಂತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿತು.

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮುನ್ನಡೆ ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗತಕಾಲದ್ದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ಓದುಗ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗದಿರಲೆಂದು, ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೇ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಏನೊಂದನ್ನೂ 'ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ಲೇಟೋ, ಮಾನವಜನಾಂಗವನ್ನು ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸರಪಳಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುವಂತೆ, ಅದೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೆಂದರೆ ಗುಹೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಾಗಿರುವ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವೇ ನೋಡಲಾಗುವಂತೆ; ಅವರು ಹೊರಗಡೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಲಾರರು, ಆದರೆ ಕೇವಲ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಗುಹೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಿದ ನೆರಳುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳಿಗೆ ಇಡೀ

ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ ನೆರಳುಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ನೈಜವಾದ ಪ್ರಪಂಚ ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ಎಂದೆಂದೂ ಮೀರಿದಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿ ಸರ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಜೀನ್ಸ್ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಇದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಹಿಂದಿನ ವಾಸ್ತವತೆ ಅದಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ 'ನಿಯಮ'ಗಳು ಕೇವಲ ಗಮನಿಸಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸರಳೀಕರಣಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವರ್ಗೀಕರಣವಾಗಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಾಗಲಾರದು. ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಗುಹೆಯ ಹೊರಗಿನ ವಿವರಣೆ ನೀಡದ ಅಂಶವೇ ಛಾಂದೋಗ್ಯದ 'ಸತ್'.

ಅದರ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ವೈವಿಧ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಈ ಬೃಹತ್ತಾದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಈ ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಶ್ವೇತಕೇತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಆತನ ತಂದೆ ಉದ್ದಾಲಕ ಅವನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚ 'ಸತ್' ನಿಂದ ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ನ್ಯೂನೋದಫಲಮತ ಆಹರೇತೀದಂ ಭಗವ ಇತಿ, ಭಿಂಧೀತಿ, ಭಿನ್ನಂ ಭಗಣ
ಇತಿ, ಕಿಮತ್ರ ಪಶ್ಯಸೀತ್ಯಣ್ಣು ಇವೇಮಾ ಧಾನಾ ಭಗವ ಇತ್ಯಾಸಾಮಂಗೆಯಾಂ
ಭಿಂಧೀತಿ, ಭಿನ್ನಾ ಭಗವ ಇತಿ, ಕಿಮತ್ರ ಪಶ್ಯಸೀತಿ, ನ ಕಿಂಚನ ಭಗವ ಇತಿ ||೨||

ತಂ ಹೋವಾಚ ಯಂ ವೈ ಸೋಮ್ಯೇತಮಣಿಮಾನಂ ನ ನಿಭಾಲಯಸ ಏತಸ್ಯ ವೈ
ಸೋಮ್ಯೇಷೋಽಣಿಮ್ನು ಏವಂ ಮಹಾನ್ಯುಗ್ರೋಧಸ್ತಿಷ್ಠತಿ, ಶ್ರದ್ಧತ್ ಸೋಮ್ಯೇತಿ ||೩||

ಸ ಯ ಏಷೋಽಣಿಮೈತದಾತ್ಮಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ತತ್ಸತ್ಯಂ ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ತ್ವ-
ಮಸಿ ಶ್ವೇತಕೇತೋ ಇತಿ, ಭೂಯ ಏವ ಮಾ ಭಗವಾನ್ ವಿಜ್ಞಾಪಯತ್ತಿತಿ, ತಥಾ
ಸೋಮ್ಯೇತಿ ಹೋವಾಚ ||೩||

'ದೊಡ್ಡ ಅಂಜೂರದ ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ಬಾ' ಉದ್ದಾಲಕ ನುಡಿದ.

'ಪೂಜ್ಯರೇ, ಇದೋ ಇಲ್ಲಿದೆ ಒಂದು' ಶ್ವೇತಕೇತು ನುಡಿದ.

'ಅದನ್ನು ಮುರಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೀನೇನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?'

'ಈ ಚಿಕ್ಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು'

'ಚಿಕ್ಕ ಬೀಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡು.'

'ಆಗಲಿ, ಪೂಜ್ಯರೇ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.'

'ಒಳಗೆ ನೀನು ಏನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?'

'ಏನೂ ಇಲ್ಲ' ಮಗ ನುಡಿದ.

'ಆದರೂ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಆ ಸಣ್ಣ ಬೀಜದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪದಾರ್ಥದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಚಾಚುವ 'ನ್ಯೂನೋಧ' ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವೆಯೇನು?'. ಅದರಂತೆಯೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ, ಈ ವಿಶ್ವ, 'ಆ 'ಸತ್'ನಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದೇ ನೀನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗು, ಅದನ್ನು ನಂಬು, ನೀನು ಅದೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.' IV-(೧೪) I-೩

“ 'ಸತ್' ಎಲ್ಲದರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇಕೆ? ” ಎಂಬುದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

“ಒಂದು ಗೆಡ್ಡೆ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವಂತೆಯೇ 'ಸತ್' ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಟದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪ್ಪು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಬರುವುದು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಉಪದೇಶದ ಒಂದು ವಿಶದವಾದ ವಿವರ. ಅದು ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಲವಣಮೇತದುದಕೇಽವಧಾಯಾಥ ಮಾ ಪ್ರಾತರುಪಸೀದಥಾ ಇತಿ ಸಹ ತಥಾ
ಚಕಾರಃ ತಂ ಹೋವಾಚ ಯದ್ಲೋಷಾ ಲವಣಮುದಕೇಽವಾಧಾ ಅಂಗ ತದಾ-
ಹರೇತಿ ತದ್ಧಾವಮೃಶ್ಯ ನ ವಿವೇದ ||೧|| ಯಥಾ ವಿಲೀನಮೇವಾಂಗಾಸ್ಯಾಂ-
ತಾದಾಚಾಮೇತಿ ಕಥಮಿತಿ ಲವಣಮಿತಿ ಮಧ್ಯಾದಾಚಾಮೇತಿ, ಕಥಮಿತಿ,
ಲವಣಮಿತ್ಯಂತಾದಾಚಾಮೇತಿ ಕಥಮಿತಿ ಲವಣಮಿತ್ಯಭಿಪ್ರಾಸ್ಯೈತದಥ ಮೋಪ-
ಸೀದಥಾ ಇತಿ; ತದ್ಧ ತಥಾ ಚಕಾರ ತಚ್ಚಿಶ್ವತ್ ಸಂವರ್ತತೇ ತಂ ಹೋವಾಚಾತ್ರ
ವಾವ ಕಿಲ ಸತ್ ಸೋಮ್ಯ ನ ನಿಭಾಲಯಸೇಽತ್ಯೈವ ಕಿಲೇತಿ ||೨|| ಸ ಯ
ಏಷೋಽಣಿಮೈತದಾತ್ಮಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ತತ್ ಸತ್ಯಂ ಸ ಆತ್ಮಾ ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಶ್ವೇತ-
ಕೇತೋ ಇತಿ, ಭೂಯ ಏವ ಮಾ ಭಗವಾನ್ ವಿಜ್ಞಾಪಯತ್ತಿತಿ ತಥಾ
ಸೋಮೇತಿ ಹೋವಾಚ ||೩|| VI-(೧೨)-೧-೩)

“ಅಗೋಚರವಾದ ‘ಸತ್’ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ?”
ಎಂಬುದು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಯಥಾ ಸೋಮ್ಯ ಪುರುಷಂ ಗಂಧಾರೇಭ್ಯೋಽಭಿನದ್ಧಾಕ್ಷಮಾನೀಯ ತಂ
ತತೋಽತಿಜನೇ ವಿಸೃಜೇತ್ ಸ ಯಥಾ ತತ್ರ ಪ್ರಾಜ್ಞೋದಜ್ವಾಧರಾಜ್ವಾ
ಪ್ರತ್ಯಜ್ವಾ ಪ್ರಧ್ಯಾಯೀತಾಭಿನದ್ಧಾಕ್ಷ ಆನೀತೋಽಭಿನದ್ಧಾಕ್ಷೋ ವಿಸೃಷ್ಟಃ
॥೧॥ ತಸ್ಯ ಯಥಾಭಿನಹಂ ಪ್ರಮುಚ್ಯ ಪ್ರಬ್ರೂಯಾದೇತಾಂ ದಿಶಂ ಗಂಧಾರಾ
ಏತಾಂದಿಶಂ ವ್ರಜೇತಿ ಸ ಗ್ರಾಮಾದ್ರಾಪುಂ ಪೃಚ್ಛನ್ ಪಂಡಿತೋ ಮೇಧಾವೀ
ಗಂಧಾರಾನ್ ಏವೋಪಸಂಪದ್ಯೇತ್ಯೈವಮೇವೇಹಾಚಾರ್ಯವಾನ್ ಪುರುಷೋ
ವೇದ, ತಸ್ಯ ತಾವದೇವ ಚಿರಂ ಯಾವನ್ನ ವಿಮೋಕ್ಷೇಽಥ ಸಂಪತ್ಯ ಇತಿ
॥೨॥ ಸ ಯ ಏಷೋಽಣಿಮೈತದಾತ್ಮಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ತತ್ ಸತ್ಯಂ ಸ ಆತ್ಮಾ
ತತ್ತ್ವಮಸಿ ಶ್ವೇತಕೇತೋ ಇತಿ, ಭೂಯ ಏವ ಮಾ ಭಗವಾನ್ ವಿಜ್ಞಾಪಯತ್ತಿತಿ,
ತಥಾ ಸೋಮ್ಯೇತಿ ಹೋವಾಚ ॥೩॥

ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗೆಂದರೆ ತನ್ನದೇ ದೇಶದಿಂದ ಕಳ್ಳರ ಮೂಲಕ
ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯಲಾದ ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಆತನ
ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲಣ ಬಟ್ಟೆಯ ಪದರುಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತನೋರ್ವನು ಕಳಚಿರಲಾಗಿ
ಆತ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ
ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ
ತನ್ನ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ
ಗುರು ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಕನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆತನ ಬಯಕೆಯ
ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಕಳಚಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ದರೋಡೆ
ಕೋರರಿಂದ ಆತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿರುವ
ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಮಗಳೇ ದರೋಡೆ ಕೋರರು. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು
ಕುರುಡಾಗಿಸುವ ಬಯಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು
ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪಡೆದ ಅವನು ‘ಸತ್’ಗೆ
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಹಜ
ಮೃತ್ಯುವಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವ ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ. VI-(೧೨-೧-೩)

* * * *

೨. ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್

ಓಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷುಭಿಃ-
ಯುಜತ್ವಾಃ ॥ ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮಹಿ ದೇವಹಿತಂ
ಯದಾಯುಃ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾವಿಶ್ವವೇದಾಃ॥
ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ರಾಕ್ಷೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದರ್ಧಾತು ॥ಓಂ
ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥

ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳು ಒಳಿತಾದುದನ್ನೇ ಆಲಿಸಲಿ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಒಳಿತಾದುದನ್ನೇ ಕಾಣಲಿ, ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ನಾವು ಬದುಕಿರುವವೋ
ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲಾಗುವಂತೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ
ಅವಯವಗಳು ಮತ್ತು ಶರೀರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ
ನಮ್ಮನ್ನು ಹರಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರಲಿ.

ಈ ‘ಉಪನಿಷತ್ತು’ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಶೌನಕನಿಗೆ ಆಂಗೀರಸನು ಮಾಡಿದ
ಉಪದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚಿ ದ್ವೇ ವಿದ್ಯೇ ವೇದಿತಪ್ಯೇ ಇತಿಹಸ್ಯ, ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ
ವದಂತಿ, ಪರಾ ಚೈವಾಪರಾ ಚ ॥೪॥ ತತ್ಪಾಪರಾ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದಃ
ಸಾಮವೇದೋಽಥರ್ವವೇದಃ ಶಿಕ್ಷಾ ಕಲ್ಪೋ ವ್ಯಾಕರಣಂ ನಿರುಕ್ತಂ ಭಂದೋ
ಜ್ಯೋತಿಷಮಿತಿ ಅಥ ಪರಾ, ಯಥಾ ತದಕ್ಷರಮಧಿಗಮ್ಯತೇ ॥೪॥

ಕಲಿಯಲು ಅರ್ಹವಾಗಿರುವ ಎರಡು ವಿದ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು
ಪರಾ ಎಂದು ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಅಪರಾ ಎಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ವೇದ’ಗಳು, ‘ಋಗ್ವೇದ’, ‘ಯಜುರ್ವೇದ’, ‘ಸಾಮವೇದ’,
‘ಅಥರ್ವಣ ವೇದ’, ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿರುಕ್ತ, ಭಂದಸ್ಸು,
ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ

ಇತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಅಪರಾ ವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದರ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೋ ಅದು ಪರಾ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.* I-(೧)-೪, ೫

ಪ್ಲಾವಾ ಹ್ಯೇತೇ ಅದೃಢಾ ಯಜ್ಞರೂಪಾ ಅಷ್ಟಾದಶೋಕ್ತಮವರಂ ಯೇಷು ಕರ್ಮಾ ಏತಚ್ಚೇಯೋ ಯೇಽಭಿನಂದಂತಿ ಮೂಢಾ ಜರಾಮೃತ್ಯುಂ ತೇ ಪುನ-ರೇವಾಪಿ ಯಂತಿ ||೧|| ಅವಿದ್ಯಾಯಾಮಂತರೇ ವರ್ತಮಾನಾಃ ಸ್ವಯಂ ಧೀರಾಃ ಪಂಡಿತಮನ್ಯಮಾನಾಃ ಜಘನ್ಯಮಾನಾಃ ಪರಿಯಂತಿ ಮೂಢಾ ಅಂಧೇ-ನೈವ ನೀಯಮಾನಾ ಯಥಾಂಥಾಃ ||೧||

ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಕೊಂಡೊಂಯ್ಯಬಹುದಾದ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಜ್ಞಗಳ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಒರಟಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸದಿದ್ದರೂ, ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ದೂರವಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಕಠ' ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಮೂರ್ಖರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗದ್ಯಭಾಗ ಕೇವಲ ಒಂದು ಪದದ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. 'ಕಠ' ಮತ್ತು 'ಈಶಾವಾಸ್ಯ ಉಪನಿಷತ್'ಗಳು ಮತ್ತು 'ಗೀತೆ'ಯಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪದ 'ಅವಿದ್ಯಾ' ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲಾಗಿದೆ (ಅಧ್ಯಾಯ: ೭, ೪೨, ೪೩) I-(೨), ೭, ೮

ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕಾನ್ಯರ್ಮಚಿತಾನ್ತಾಹ್ಮಣೋ ನಿರ್ವೇದಮಾಯಾ ನ್ಯಾಸ್ತೃಕೃತಃ ಕೃತೇನ ತದ್ವಿಜ್ಞಾನ್ಲಾರ್ಥಂ ಸ ಗುರುಮೇವಾಭಿಗಚ್ಛೇತ್ ಸಮಿತ್ಯಾಣಿಃ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಯಮ್ ||೭೭||

* ವೇದ, ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ವಿಶ್ವಕೋಶವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಕೇವಲ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಧಕ ನಶ್ವರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಬಯಕೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತು ಹಾಗೂ ನಡತೆಯಿಂದ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಗುರುವನ್ನು ಉನ್ನತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮೀಪಿಸಬೇಕು. I-(೨-೧೨)

ತದೇತತ್ಸತ್ಯಂ ಯಥಾ ಸುದೀಪ್ತಾತ್ ಪಾವಕಾದ್ವಿಸ್ಥಲಿಂಗಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ ಪ್ರಭವಂತೇ ಸರೂಪಾಃ! ತಥಾಕ್ಷರಾದ್ವಿವಿಧಾಃ ಸೋಮ್ಯ ಭಾವಾಃ ಪ್ರಜಾ-ಯಂತೇ ತತ್ರ ಚೈವಾಪಿ ಯಂತಿ.

ಇದು ಜೀವಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮ-ಹೊರಗೆಸೆಯಲಾದ ಮತ್ತು ಧಗಧಗಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಕಿಡಿಯಂತೆ.

ಅದು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಮಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

I-(೧)-೧

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಚಕ್ಷುಷೀ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರೇ ವಾಗ್ವಿವೃತಾಶ್ಚ ವೇದಾಃ! ವಾಯುಃ ಪ್ರಾಣೋ ಹೃದಯಂ ವಿಶ್ವ-ಮಸ್ಯ ಪದ್ಧ್ಯಾಂ ಪೃಥಿವೀ ಹ್ಯೇಷ ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ ||೪||

ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧೋ ಯಸ್ಯ ಸೂರ್ಯಃ ಸೋಮಾತ್ ಪರ್ಜನ್ಯ ಓಷಧಯಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮ್! ಪುಮಾನ್ ರೇತಃ

ಸಿಂಚತಿ ಯೋಷಿತಾಯಾಂ ಬಹ್ನೀಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪುರುಷಾತ್ ಸಂಪ್ರಸೂತಾಃ ||೫||

ಇಡೀ ವಿಶ್ವ ಆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ, ಆಕಾರರಹಿತ, ಕಾರಣರಹಿತ ಜೀವಿಯ ತೋರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳ ಆತ್ಮಗಳು ಆ ಏಕೈಕವಾದ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಜೀವಿಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆ ಏಕೈಕ ಚೈತನ್ಯದ ರೂಪಗಳು. ಸೂರ್ಯನನ್ನು

ಬೆಳಗಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ಅದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮರದ ಕೊರಡಿನಂತೆ ಸುಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿ ಆತನೇ. ತನ್ಮೂಲಕವೇ ಸೂರ್ಯ ನಮಗೆ ಶಾಖ ಮತ್ತು ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಳೆ, ಮಳೆ ಸುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮೋಡಗಳ ಮೂಲಕ ಮಳೆ ಕರೆಯುವವನು ಆತನೇ, ಜೀವಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವವನು ಆತನು ಮಾತ್ರವೇ. II-(೧) ೪, ೫

ಅತಃ ಸಮುದ್ರಾ ಗಿರಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವಂದಂತೇ ಸಿಂಧವಃ

ಸರ್ವರೂಪಾಃ| ಅತಶ್ಚ ಸರ್ವಾ ಔಷಧಯೋರಸಾಶ್ಚ ಏನೈಷ

ಭೂತೈಸ್ತಿಸ್ತತೇ ಹ್ಯಂತರಾತ್ಮಾ ||೯|| ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಕರ್ಮ

ತಪೋಬ್ರಹ್ಮ ಪರಾಮೃತಮ್| ಏತದ್ಯೋ ವೇದ ನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಯಾಂ

ಸೋಽವಿದ್ಯಾಗ್ರಂಥಿಂ ವಿಕಿರತೀಹ ಸೋಮ್ಯ |೧೦||

ಆತನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳೂ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರಗಳು, ನದಿಗಳು, ವೃಕ್ಷಗಳು, ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಜೀವ ಧರಿಸುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಆತನಿಂದಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. ಹೀಗೆ ಯಾರು ಹೃದಯದೊಳಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪರಮ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವನೋ ಪ್ರಿಯಬಾಲಕ, ಆತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. II-(೧) ೯-೧೦

ಆವಿಃ ಸಂನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಚರಂ ನಾಮ ಮಹತ್ವದಮತ್ಯೈತತ್

ಸಮರ್ಪಿತಮ್| ಏಷತ್ಪ್ರಾಣಿನ್ನಿಷಚ್ಚ ಯದೇತಜ್ಞಾನಥ ಸದ-

ಸದ್ವರೇಣ್ಯಂ ಪರಂ ವಿಜ್ಞಾನಾದ್ಯದ್ವರಿಷ್ಠಂ ಪ್ರಜಾನಾಮ್ ||೨||

ಆತ ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಹೌದು, ಮಾನವ ಹೃದಯದ ಗುಹೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಲಿಸುವ, ಉಸಿರಾಡುವ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಎಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳೂ, ಮನಸ್ಸು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪನಾತೀತವೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ

ಭಾವನೆಗಳೂ ಸಹ ಆತನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ.

II-(೨) ೧

ಧನುರ್ಗೃಹೀತ್ವಾಪನಿಷದಂ ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ ಶರಂ ಹ್ಯುಪಾಸಾನಿಶಿತಂ
ಸ್ವಂದಯೇತ| ಆಯಮ್ಯ ತದ್ಭಾವಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ತದೇ
ವಾಕ್ಸರಂ ಸೋಮ್ಯ ವಿಧಿ ||೩|| ಪ್ರಣವೋಧನುಃ ಶರೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ
ಬ್ರಹ್ಮ ತಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಮುಚ್ಯತೇ| ಅಪ್ರಮತ್ತೇನ ವೇದಧವ್ಯಂ ಶರವತ್ತನ್ಯಯೋ
ಭವೇತ್ ||೪||

ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಈ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಮನಸ್ಸು ಅದರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಬಿಲ್ಲಾರನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವಂತೆ. 'ಉಪನಿಷತ್ತು' ಅಂದರೆ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನಬಿಲ್ಲು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿತ ಗೊಳಿಸಲಾದ ಬಾಣದಂತೆ ವಿವೇಚನೆಯುಳ್ಳ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿರಿಸ ಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಯದತ್ತ ಅರ್ಥಾತ್ 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನತ್ತ ಅದನ್ನು ಗುರಿಯಿರಿಸಿ, ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೆಳೆ ಮತ್ತು ನೀನು ಗುರಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತೀಯೆ. ನಿಪುಣನಾದ ಬಿಲ್ಲಾರ ಗುರಿಯಿರಿಸುವಾಗ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮ, ಬಾಣ, ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯ ಮೂಲಕ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾತ್ 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಬೇಕು. II-(೨) ೩, ೪

ಸ್ಥಿರವಾದ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಹೆದೆಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಾಗ, ಗುರು ಆತನನ್ನು 'ನೀನೇನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ, ತಾನು ಗುರಿಯಿರಿಸಿರುವ ಬಿಂದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಆತ 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಣವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೇನನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕಾಣಬಾರದು.

ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಮೋತಂ ಮನಃ ಸಃ ಪ್ರಾಣೈಶ್ಚ
ಸರ್ವೈಃ ತಮೇವೈಕಂ ಚಾನಥ ಆತ್ಮಾನಮನ್ಯಾ ವಾಚೋ ವಿಮುಂಚ-
ಥಾಮೃತಸ್ಯೈಷ ಸೇತುಃ ||೫||

ಆತನೇ ಅಖಂಡ ವಿಶ್ವ ಸ್ವರ್ಗ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ, ನಿಮ್ಮ
ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಆತನಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ.
ಇತರ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ಪದಗಳ ಜಾಲ.
ಏಕೈಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಆತನೇ. ಈ ಜ್ಞಾನ ಅಮರತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ
ಸೇತುವೆ. II-(೨), ೫.

ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಸ್ಯೈಷ ಮಹಿಮಾ ಭುವಿ ದಿವ್ಯೇ
ಬ್ರಹ್ಮಪುರೇ ಹ್ಯೇಷ ವ್ಯೋಮ್ನಾತ್ಮಾ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ|| ಮನೋಮಯಃ
ಪ್ರಾಣಶರೀರನೇತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೋಽನ್ಯೇ ಹೃದಯಂ ಸಂನಿಧಾಯ|
ತದ್ವಿಜ್ಞಾನೇನ ಪರಿಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾ ಆನಂದರೂಪಮಮೃತಂ
ಯದ್ವಿಭಾತಿ ||೬||

ಆತ ನಮ್ಮದೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಅಖಂಡ ವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಅದರ
ವೈಭವವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಆ ದೇವರೂ ಸಹ ಮನುಷ್ಯರ
ಆಹಾರಪೋಷಿತವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳ್ಳದ ಚೈತನ್ಯಗಳು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತೇ ಧ್ಯಾನಿಸತೊಡಗುತ್ತವೆ
ಮತ್ತು ಆತನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದದ ಸಾವಿಲ್ಲದ ರೂಪವನ್ನು
ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. II-(೨)-೨

ಭಿದ್ಯತೇ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿತ್ಥಿದ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಸಂಶಯಾಃ| ಕ್ಷೀಯಂತೇ
ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಯಸ್ಮಿನ್ ದೃಷ್ಟೇ ಪರಾವರೇ ||೮||

ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆತನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಎಲ್ಲ
ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಆತನ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ
ಎಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ಬಂಧನಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ
ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. II-(೨)-೮

ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋಭಾತಿ ನ ಚಂದ್ರತಾರಕಂ ನೇಮಾ ವಿದ್ಯುತೋ
ಭಾಂತಿ ಕುತೋಽಯಮಗ್ನಿಃ| ತಮೇವ ಭಾಂತಮನುಭಾತಿ ಸರ್ವಂ
ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಸರ್ವಮಿದಂ ವಿಭಾತಿ ||೭೦|| ಬ್ರಹ್ಮವೇದಮಮೃತಂ
ಪುರಸ್ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಪಶ್ಚಾದ್ಬ್ರಹ್ಮ ದಕ್ಷಿಣತಶ್ಚೋತ್ತರೇಣ| ಅಧಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಚ
ಪ್ರಸೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮವೇದಂ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಪರಿಷ್ಯಮ್ ||

ಆತನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನವಾವುದು?
ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಮೋಡಗಳ ಮಿಂಚುಗಳು
ಯಾವುವು? ಬಳಿಕ, ಈ ಅಗ್ನಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ
ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಏನಿದೆ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ಒಂದು ಅಮರವಾದ
ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ. ಆತ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು
ಮೇಲೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿರುವ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. II-(೭) ೧೦, ೧೧

ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಖಾಯಾ ಸಮಾನಂ ವೃಕ್ಷಂ ಪರಿಷ-
ಸ್ವಜಾತೇ| ತಯೋರನ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲಂ ಸ್ವಾದ್ವತ್ಸ್ಯನಶ್ಚನ್ನನ್ಯೋ ಅಭಿ-
ಚಾಕಶೀತಿ ||೧|| ಸಮಾನೇ ವೃಕ್ಷೇ ಪುರುಷೋ ನಿಮಗ್ನೋಽನೀಶಯಾ
ಶೋಚತಿ ಮುಹ್ಯಮಾನಃ| ಜುಷ್ಠಂ ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಸನ್ಯಮೀಶಮಸ್ಯ
ಮಹಿಮಾನಮಿತಿ ವೀತಶೋಕಃ ||೨|| ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ ರುಕ್ಮ-
ವರ್ಣಂ ಕರ್ತಾರಮೀಶಂ ಪುರುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಮ್| ತದಾ ವಿದ್ವಾನ್
ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ವಿಧೂಯ ನಿರಂಜನಃ ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮಪೈತಿ ||೩||

ಮನುಷ್ಯನ ಯಾತನೆ ತನ್ನೊಳಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪರಮಚೈತನ್ಯವನ್ನು
ಆತ ಕಾಣುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪರಮ
ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮ ಎರಡು ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ. ಅವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು
ಅಂಟಿಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಮರದ ಮೇಲಿವೆ. ಒಂದು ಮರದ
ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದೆ.
ಒಂದು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.
ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಪ್ರಭುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಒಳಿತು

ಮತ್ತು ಕೆಡುಕಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಳಚಿಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆತ ಭಾವಾವೇಶದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. I-(೧) ೧-೩

ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಪರಮೋಚ್ಚ ವಸ್ತುವಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಸಮರ್ಥನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೇವಲ ವಿದ್ವತ್ತು ಆತನನ್ನು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಕು ಭಗವಂತನೇ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಆತ ಬಾಹ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮೇಲಣ ತನ್ನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯೇಷ ಯಃ ಸರ್ವಭೂತೈರ್ವಿಭಾತಿ ವಿಜಾನನ್ ವಿದ್ವಾನ್
ಭವತೇ ನಾತಿವಾದೀ| ಆತ್ಮಕ್ರೀಡ ಆತ್ಮರತಿಃ ಕ್ರಿಯಾವಾನೇಷ ಬ್ರಹ್ಮ-
ವಿದಾಂ ವರಿಷ್ಠಃ ||೪||

‘ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಪರಮೋಚ್ಚ ಪ್ರಾಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಆತನ ಪ್ರೇಮ ಎಲ್ಲವೂ ಬಳಿಕ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಞಾನೋದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ. III-(೧)-೪

ಸತ್ಯೇನ ಲಭ್ಯಸ್ತಪಸಾ ಹ್ಯೇಷ ಆತ್ಮಾ ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾನೇನ ಬ್ರಹ್ಮ-
ಚರ್ಯೇಣ ನಿತ್ಯಮ್| ಅಂತಃಶರೀರೇ ಚ್ಯೋತಿರ್ಮಯೋ ಹಿ
ಶುಭ್ರೋ ಯಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯತಯಃ ಕ್ಷೀಣದೋಷಾಃ ||೫||

ಸತ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತೆ ಒಳಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಗತ್ಯಗಳು. ಹೃದಯ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಂಡಾಗ ‘ಬ್ರಹ್ಮ’ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. III-(೧)-೫

ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ ನಾನ್ಯತಂ ಸತ್ಯೇನ ಪಂಥಾ ವಿತತೋ
ದೇವಯಾನಃ| ಯೇನಾಕ್ರಮಂತ್ಯಷಯೋ ಹ್ಯಾಪ್ತಕಾಮಾ
ಯತ್ರ ತತ್ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪರಮಂ ನಿಧಾನಮ್ ||೬||

ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸತ್ಯ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ, ಅಸತ್ಯವಲ್ಲ. ಸತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ದೈವಿಕತೆಗೆ ಮಾರ್ಗ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ‘ಋಷಿ’ಗಳು ಸತ್ಯದ ಪರಮೋಚ್ಚ ನೆಲೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. III-(೧)-೬

ಭಗವಂತನತ್ತ ಸಾಗಲು ಸತ್ಯವೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳು ಆತನನ್ನು ತಲುಪಲು ಇದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ಯದ ಮೇಲಣ ಈ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕ ಅವಲಂಬನೆ ‘ಉಪನಿಷತ್ತಿನ’ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಭಗವಂತನನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಯಾವುದರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೋ ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಎಲ್ಲ ಚಿಂತನೆಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಈ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಾಗ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಾಂತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಭಗವಂತ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಗೃಹ್ಯತೇ ನಾಪಿ ವಾಚಾ ನಾನ್ವೈರ್ಧೇವೈಸ್ತಪಸಾ ಕರ್ಮಣಾ
ವಾ| ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಶುದ್ಧಸ್ತಸ್ತಸ್ತು ತಂ ಪಶ್ಯತೇ ನಿಷ್ಕಲಂ
ಧ್ಯಾಯಮಾನಃ ||೬|| ಏಷೋಽಣುರಾತ್ಮಾ ಚೇತಸಾ ವೇದಿತವ್ಯೋಯಸ್ಮಿನ್
ಪ್ರಾಣಃ ಪಂಚಧಾ ಸಂವಿವೇಶ| ಪ್ರಾಣೈಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸರ್ವಮೋತಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ
ಯಸ್ಮಿನ್ ವಿಶುದ್ಧೇ ವಿಭವತ್ಯೇಷ ಆತ್ಮಾ ||೭||

ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಾಂತವೂ ಆಗಿದೆಯೋ ಆತ ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಅಖಂಡ ವಸ್ತುವಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ. ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಒಳಗಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕ

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಭೇದಿಸಿ ಅವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಂಡಾಗ ಅದರೊಳಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. III-(೧), ೮, ೯

ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚನೇನ ಲಭ್ಯೋ ನ ಮೇಧಯಾ ನ ಬಹುನಾ
ಶ್ರುತೇನ| ಯಮೇವೈಷವ್ಯಣತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯೈಷ ಆತ್ಮಾ
ವಿವ್ಯಣತೇ ತನುಂ ಸ್ವಾಮ್ ||೩||
ನಾವಿರತೋ ದುಶ್ಚರಿತಾನ್ ನಾಸಾಂತೋ ನಾಸಮಾಹಿತಃ
ನಾಶಾಂತಮನಸೋವಾಪಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ನೇನೈನ ಮಾಪ್ನುಯಾತ್||

ಇದು 'ಕರೋಪನಿಷತ್'ನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಒಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಚೈತನ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. III-(೨)-೩

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಕೆ ಅಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಇತರ ಬಯಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ತಲುಪಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಮರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾದ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸಿನವನು ಒಳಗಿರುವ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರವಸೆ ಹೊಂದಲಾರ. ಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಶ್ರಮಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯ. ಮುಂದಿನ 'ಶ್ಲೋಕ'ದಲ್ಲಿರುವ 'ಬಲಮ್' ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮತ್ತು ಆತ್ಮನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾದ ಅನ್ವಯದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಬಲಹೀನೇನ ಲಭ್ಯೋ ನ ಚ ಪ್ರಮಾದಾತ್ತಪಸೋ
ವಾಪ್ಯಲಿಂಗಾತ್| ಏತೈರುಪಾಯೈರ್ಯತತೇ ಯಸ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸ್ತಸ್ಯೈಷ
ಆತ್ಮಾ ವಿಶತೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಧಾಮ ||೪||

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಜಾಗರೂಕವಾದ

ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೊರೆಯಲಾರದು. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ತಪಸ್ಸುಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನೋರ್ವನು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆತನ ಆತ್ಮ 'ಬ್ರಹ್ಮ'ನ ನಿವಾಸವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. III-(೩)-೪

ವೇದಾಂತ ವಿಜ್ಞಾನ ಸುನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಾಃ ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗಾದ್ಯತಯಃ
ಶುದ್ಧಸತ್ವಾಃ| ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಷು ಪರಾಂತಕಾಲೇ ಪರಾಮೃತಾಃ
ಪರಿಮುಚ್ಯಂತಿ ಸರ್ವೇ || ||

ಯಥಾ ನದ್ಯಃ ಸ್ಯಂದಮಾನಾ ಸಮುದ್ರೇಽಸ್ತಂ ಗಚ್ಚಂತಿ ನಾಮರೂಪೇ
ವಿಹಾಯು| ತಥಾ ವಿದ್ವಾನ್ನಾಮರೂಪಾದ್ವಿಮುಕ್ತಃ ಪರಾತ್ ಪರಂ
ಪುರುಷಮುಪೈತಿ ದಿವ್ಯಮ್ || ||

ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದುವು. 'ವೇದಾಂತ' ನಾವೇನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವೆವೋ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಯೋಗ' ಅರ್ಥಾತ್ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಂಯಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೀಗೇ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪಡೆದಿರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದಾಗಿರುವುದೋ ಅಂತಹವರು ಪರಮಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆತನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. II-(೨)-೬, ೮

ನಮ್ಮ ಕಿರುಪುಸ್ತಕ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಿಸೋಣ.

'ನಮಃ ಪರಮ ಋಷಿಭ್ಯೋಃ| ನಮಃ ಪರಮ ಋಷಿಭ್ಯಃ||

* * * *

ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಕಾರಾದಿ

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ಧಾ ಚಕ್ಷುಷೀ	೪೩
ಅಗ್ನಿಯಥೈಕೋ ಭುವನಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ	೧೧
ಅಂಗುಷ್ಯಮಾತ್ರಃ ಪುರುಷೋಽಂತರಾತ್ಮಾ	೧೫
ಅಣೋರಣೀಯಾನ್	೯
ಅತಃ ಸಮುದ್ರಾ ಗಿರಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇ	೪೪
ಅಥ ಯದಿ ತೇ ಕರ್ಮವಿಚಿಕಿತ್ಸಾ	೩೫
ಅಥ ವಾಯುಮಬ್ರುವನ್ವಾಯವೇ	೨೫
ಅದೇಂದ್ರಮಬ್ರುವನ್	೨೬
ಅನುಪಶ್ಯ ಯಥಾ ಪೂರ್ವೇ	೨
ಅಂಧಂ ತಮಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ	೧೭
ಅನ್ನಂ ಬಹು ಕುರ್ವೀತ	೩೬
ಅನ್ನಂ ನ ಪರಿಚಕ್ಷೀತ	೩೬
ಅನ್ನಂ ನ ನಿಂದ್ಯಾತ್	೩೬
ಅನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವ್ಯಜಾನಾತ್	೩೬
ಅನ್ಯಚ್ಛ್ರೇಯೋಽನ್ಯದುತ್ಯವ	೬
ಅರಣ್ಯೋರ್ನಿಹಿತೋ ಜಾತವೇದಾ	೧೧
ಅವಿದ್ಯಾಯಾಮಂತರೇ	೬-೭
ಅಶರೀರಂ ಶರೀರೇಷು	೯
ಆತ್ಮಾನಂ ರಥಿನಂ ವಿಧ್ವಿ	೧೦
ಆವಿಃ ಸಂನಿಹಿತಂ	೪೪
ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಹಯಾನ್ಯಾ	೧೦
ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ	೧೬
ಏಕೋ ದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗೂಢಃ	೩೨
ಏತತ್ತುಲ್ಯಂ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ ವರಂ	೪

ಏಷ್ ದೇವೋ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ	೩೦
ಏಷೋಽಣುರಾತ್ಮಾ ಚೇತಸಾ	೪೯
ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ	೧೬
ತದಭ್ಯದ್ರವತ್ತಮಭ್ಯವದತ್	೨೪/೨೫
ತದೇತತ್ಸತ್ಯಂ ಯಥಾ	೪೩
ತದೇವಾಗ್ನಿಸ್ತದಾದಿತ್ಯಃ	೩೦
ತದೇತದಿತಿ ಮನ್ಯಂತೇ	೧೩
ತದೇಜತಿ ತನ್ಮೈಜತಿ	೧೮
ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧೋ	೪೩
ತಸ್ಯ ಯಥಾಭಿನಹನಂ ಪ್ರಮುಚ್ಯ	೪೦
ತಸ್ಮಿನ್ಸ್ವಯಿ ಕಿಂವೀರ್ಯಮ್	೨೪/೨೫
ತಸ್ಮೈ ಸ ಹೋವಾಚ	೪೧
ತಸ್ಮೈ ತೃಣಂ ನಿದಧಾವೇತದ್ಧಹೇತಿ	೨೫
ತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀ ತ್ವಂ ಪುಮಾನಸಿ	೩೦
ತತ್ರಪರಾ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದಃ	೪೧
ತಿಲೇಷು ತೈಲಂ ದಧನೀವ ಸರ್ಪಿರಾಪಃ	೨೯
ತೇಽಗ್ನಿಮಬ್ರುವನ್ ಜಾತವೇದ	೨೪
ತಂ ದುರ್ದರ್ಶಂ ಗೂಢಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಂ	೭
ತಂ ಹೋವಾಚ	೩೮
ದ್ವಾ ಸುಪರ್ಣಾ ಸಯುಜಾ ಸಖಾಯಾ	೪೭
ದೇವೈರತ್ರಾಪಿ ವಿಚಿಕಿತ್ತಿತಂ ಕಿಲ	೩
ದೇವೈರತ್ರಾಪಿ ವಿಚಿಕಿತ್ತಿತಂ ಪುರಾ	೩
ದೇವಪಿತೃಕಾರ್ಯಾಭ್ಯಾಮ್	೩೪
ಧನುರ್ಗೃಹೀತ್ವಾಪನಿಷದಂ	೪೫
ನ ಕಂಚನ ವಸತೌ	೩೬
ನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಗೃಹ್ಯತೇ	೪೯
ನ ಜಾಯತೇ ಮ್ನಿಯತೇ ವಾ	೮-೯
ನ ತತ್ರ ಸೂರ್ಯೋ ಭಾತಿ	೧೩
ನಮಃ ಪರಮ ಋಷಿಭ್ಯೋ	೫೧
ನ ವಿತ್ತೇನ ತರ್ಪಣೀಯೋ ಮನುಷ್ಯೋ	೫

ನ್ಯೂಗೋಧಫಲಮತ ಆಹರೇತೀದಂ	೩೮
ನ ಸಂದೃಶೇ ತಿಷ್ಠತಿ ರೂಪಮಸ್ಯ	೩೦
ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಬಲಹೀನೇನ	೫೦
ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚನೇನ	೫೦
ನಾವಿರತೋ	೫೦
ನಿಷ್ಕಲಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಂ ಶಾಂತಂ	೩೨
ನೀಲಃ ಪತಂಗೋ ಹರಿತೋ	೩೦
ಪರಾಚಃ ಕಾಮಾನನುಯಂತಿ	೧೧
ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕಾನ್	೪೨
ಪರಾಂಚಿ ಖಾನಿ	೧೧
ಪ್ಲಾವಾ ಹ್ಯೇತೇ	೪೨
ಪ್ರಣವೋ ಧನುಃ	೪೫
ಪ್ರತಿಬೋಧ ವಿದಿತಂ	೨೩
ಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯೇಷ ಯಃ	೪೮
ಪುರುಷ ಏವೇದಂ	೪೪
ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ	೧೮
ಪೂಷನ್ನೇಕರ್ಷೇ	೨೦
ಬಹುನಾಮೇಮಿ ಪ್ರಥಮೋ	೨
ಬ್ರಹ್ಮವೇದಮಮೃತಂ	೪೨
ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ	೪೧
ಭಿದ್ಯತೇ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಃ	೪೬
ಮನಸ್ಯೇವೇದಮಾಪ್ತವ್ಯಂ	೧೨
ಯ ಏಕೋಽವರ್ಣೋ	೨೯
ಯಚ್ಚಕ್ಷುಷಾ ನ ಪಶ್ಯತಿ	೨೧
ಯಚ್ಛ್ರೋತ್ರೇಣ ನ ಶೃಣೋತಿ	೨೧
ಯತ್ರಾಣೇನ ನ ಪ್ರಾಣಿತಿ	೨೧
ಯಥಾ ಸೋಮ್ಯ ಪುರುಷಂ	೪೦
ಯಥಾ ನದ್ಯಃ	೫೧
ಯಥೋದಕಂ ದುರ್ಗೇ ವೃಷ್ಟಂ	೧೨
ಯಥೋದಕಂ ಶುದ್ಧೇ	೧೨

ಯದಾ ಚರ್ಮವದಾಕಾಶಂ	೩೧
ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ	೪೭
ಯದಾ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಭಿದ್ಯಂತೇ	೧೪
ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ ಸುವೇದೇತಿ	೨೨
ಯದೇವೇಹ ತದಮುತ್ರ	೧೨
ಯನ್ಮನಸಾ ನ ಮನುತೇ	೨೧
ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ	೪೬
ಯಸ್ತು ಸರ್ವಾಣಿ	೧೯
ಯಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾಣಿ	೧೯
ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯೌಃ	೪೬
ಯಸ್ಯಾಮತಂ ತಸ್ಯ	೨೨
ಯಸ್ತ್ವವಿಜ್ಞಾನವಾನ್	೧೦
ಯೇ ಯೇ ಕಾಮ ದುರ್ಲಭಾಃ	೪
ಲವಣಮೇತದುದಕೇ	೩೯
ವಹ್ನೇರ್ಯಥಾ	೨೮
ವಾಯುರನಿಲಮಮೃತಮಥೇದಂ	೨೦
ವಿದ್ಯಾಂ ಚಾವಿದ್ಯಾಂ ಚ	೧೭
ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾರಥಿಯಸ್ತು	೧೦
ವೇದಮನೂಚ್ಯಾಚಾರ್ಯೋ	೩೪
ವೇದಾಂತ ವಿಜ್ಞಾನ	೫೧
ವೇದಾಂತೇ ಪರಮಂ ಗೃಹ್ಯಂ	೩೩
ಶತಾಯುಷಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನ್ ವೈಶೇಷ್ಠ	೩
ಶ್ರದ್ಧಯಾ ದೇಯಮ್	೩೫
ಶ್ರೇಯಶ್ಚ ಪ್ರೇಯಶ್ಚ	೬
ಶ್ಲೋಭಾವಾ ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ	೫
ಸತ್ಯೇನಲಭ್ಯಸ್ತಪಸಾ	೪೮
ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ ನಾನ್ಯತಮ್	೪೯
ಸಮಾನೇ ವೃಕ್ಷೇ ಪುರುಷೋ	೪೭
ಸ್ವದೇಹಮರಣಿಂ ಕೃತ್ವಾ	೨೯
ಸ್ವಭಾವಮೇಕೋ	೩೧

೫೬

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು

ಸ ಯ ಏಷೋಣಿಮೈತತ್
ಸಂಯುಕ್ತಮೇತತ್
ಹಂತಾ ಚೇನ್ಮನ್ಯತೇ
ಕ್ಷರಂ ಪ್ರಧಾನಮ್

೩೮
೨೭
೯
೨೭